

Előszó

„*Élményszerű megismerés*” – ebben szeretnénk segíteni a diákokat, és a kollégákat is erre hívjuk. Az életkorhoz igazodva, a modern pedagógiai eszközök felhasználásával vállalkozunk az ószövetségi bevezetés és a bibliai könyvek tárgyalására.

A tananyag nagyon nagy, ezért szinte minden tanítási óra előtt döntéshelyzetbe kerül majd a kedves kolléga, mire is helyezze a hangsúlyt, mit emeljen ki. Ilyen értelemben minden tanítási óra csoportra és közös munkára szabott lehet. Fontos, hogy a diákok is bevonódjanak az órába, és tudásunkat úgy osszuk meg velük, hogy az egyben közös tapasztalat, valóságos találkozás legyen. A cél, hogy a tananyag végére ne csak tudást, de szívbéli bizalmat is közvetítsünk Isten szövetségének örömeiben.

Ebben az életkorban különös jelentősége van az érzelmi biztonságnak, ezért mind a tananyag kiválasztásában, mind pedig feldolgozásának módjában szem előtt tartottuk ennek megjelenítését. Az általunk javasolt tanulástechnikai módszerek olyan lehetőségeket kínálnak, amelyekkel a tanulók érzelmi intelligenciája és kritikai gondolkodása is fejleszthető. A diákok számos készséget és képességet sajátíthatnak el a tanítás-tanulás során.

Ennek alkalmazására egy lehetőségként az RJR modell (ráhangolódás – jelentésteremtés – reflektálás) használatát ajánljuk. A modell technikáját használja, használta a tankönyv, kiegészítve számos kooperatív lépéssel, dráma- és élménypedagógiai eszközökkel, játékokkal.

A *ráhangolódás* fázisának lényege a téma iránti érdeklődés felkeltése, a gondolatok, érzések tapasztalatok és nem utolsósorban háttérismeret előhívása. Mindehhez összpontosított figyelem szükséges, amely alapfeltétele a magasabb szintű gondolkodásnak, szükséges ahhoz is, hogy az előhívott gondolatokat, kérdéseket, érzéseket, tapasztalatokat, és a korábbi ismereteket lehetséges legyen a témához kötődő új ismeretekkel összekapcsolni, „új tudást” létrehozni.

Az ajánlott tanulási technikák alkalmazásával nem csupán az ismeretek ellenőrzése, ismétlése a cél, nem a gépies felidézés, hanem az információ átalakítása, illetve az értékek, meghatározások közti összefüggések felfedezésére irányuló képességek fejlesztése, vagyis a témában való aktív elmélyülés és annak tényleges megértése. Ebben a fázisban a különböző technikák alkalmazása elősegítik a magasabb szintű gondolkodást, elmélyültebbé teszik a témával kapcsolatos élményeket, segítik a mélyebb megértést, és az összefüggések keresésére sarkallnak.

A *jelentésteremtés* fázisában a cél, hogy fenntartsuk a korábbi fázisban felkeltett figyelmet. Ennek a fázisnak másik célja, hogy segítse a tanulókat a tanulási folyamat során abban, hogy a bennük végbemenő megértési folyamatot nyomon követhessék. Ez azért nagyon fontos, mert ez által a tanulók az új információkat beépíthetik a saját tudásukba. Olyan technikák alkalmazását ajánlja a tankönyv, amelyek előfeltételezik a tanulók aktív és interaktív részvételét a tanulási folyamatban.

A *reflektálás* fázis a tanulási folyamat legaktívabb része, amikor a tanulók az újonnan megtanult ismereteket megszilárdítják, és aktívan alakítják gondolkodásmódjukat. Ez a tudáselsajátítás fázisa. Ennek a fázisnak éppen ezért egyik célja, hogy a tanulók saját szavaikkal fogalmazzák meg azokat az új tapasztalatokat, gondolatokat, ismereteket, amelyekkel az adott témával kapcsolatban találkoztak. Ez igen lényeges azért, mert a

maradandó tudás szubjektív dolog, hiszen a megértés akkor sikeres, elmélyült, ha az új információknak jelentést adunk, kontextusba helyezzük. A diákok közötti gondolatcsere is aktivitásnak számít. Arra kell biztatnunk őket, hogy osszák meg egymással gondolataikat, saját tudásuk kialakítása során ismerkedjenek meg mások gondolkodásmódjával. Ezen munkaformák segítségével (vita, megbeszélés) lehetőség van a saját ismeretek átgondolására, esetleg átértelmezésére, kiegészítésére is. A „kollektív tanulás” fázisában ez különös jelentőségű, mert a lehetséges egyéni megoldásokról folytatott megbeszélés, az esetleges hibák megbeszélése használhatóbb tudáskonstrukciók kialakításához vezethet.

A fent említett modell segíti a diákok saját élményű tanulását, ami a hittan tantárgy szempontjából különös jelentőséggel bír. Tanításunk célja nem csupán az ismeretátadás és számonkérés, hanem sokkal inkább a „tananyag” személyessé, belsővé tétele, ami nem csupán feladatunk, hanem missziónk is.

Természetesen a tankönyvben ajánlott feladatok tetszés szerint alkalmazhatók, kibővíthetők. Reméljük, hogy ajánlásunkkal nem csupán tematikai segítséget nyújtottunk, hanem kedvet csináltunk a színesebb, komplexebb tanítás-tanulási lehetőségekhez is.

A már korábban megszerzett tudásanyag aktivizálására és a téma ismételt feldolgozása érdekében sok esetben **javasoljuk a csoportmunkát**. Így biztosított az is, hogy aki eddig nem részesült hitoktatásban, a csoporttársak segítségével tájékozódhasson.

A csoportalkotásban azon az állásponton vagyunk, hogy a csoport összetétele folyamatosan változó legyen. Ezzel is segítjük a diákok kölcsönös, jobb megismerését, és támogatjuk őket abban is, hogy a közös munka élménye formálja a társas kapcsolatok rendszerét.

Mivel bibliaismereti tananyagról van szó, ezért a Szentírás használatát minden órán javasoljuk (ezt evidenciaként kezeljük, így az óravázlatban a **Munkaformák, segédeszközök** résznél külön nem emeljük ki).

Fontosnak tartjuk, hogy a hittanórán ne csak a tananyag átadása, hanem **tudatos közösségformáló és csapatépítő folyamatok** is történjenek. Ezért indokoltnak tartjuk Kagan összefoglalása alapján, hogy „egyebek mellett – az osztályközösség építéséhez, a szociális készségek fejlesztéséhez, a döntéshozatalhoz, az ismeretszerzéshez, az információk feldolgozásához és prezentálásához, a gondolkodási képességek fejlesztéséhez, a csoporton, osztályon belüli különbözőségek (etnikai, fizikai, szellemi) kezeléséhez változatos, izgalmas módszereket, formákat, eljárásokat” alkalmazzanak a kollégák.

Ajánlott módszertani könyvek:

1. Bárdossy Ildikó – Dudás Margit – Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika: A kritikai gondolkodás fejlesztése – Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. PTE, Pécs-Budapest. 2002 letölthető: http://pedtamop412b.pte.hu/files/tiny_mce/File/KG1.pdf
2. Bárdossy Ildikó – Dudás Margit – Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika : A kritikai gondolkodás fejlesztése II. – Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. – Válogatás pedagógusok és pedagógusjelöltek munkáiból. PTE, Pécs. 2007 letölthető: http://pedtamop412b.pte.hu/files/tiny_mce/File/KG2.pdf
3. Ginnis, Paul : Tanítási és tanulási receptkönyv. Alexandra kiadó, Pécs. 2007
4. K. Nagy Emese : Több mint csoportmunka, Munka heterogén tanulói csoportban. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2012

5. Kagan, Spencer : Kooperatív tanulás. Önkonet, Budapest. 2009
6. Kispéter Andrea – Sövényházy Edit : Élménypedagógia: csapatépítő játékok; Bába és Társai, Szeged. 2008
7. Kovácsné Dr. Nagy Emese: Komplex Instrukciós Program;
<http://www.h2oktatas.hu/hu/a-modszer/58-komplex-instrukcios-program>
8. Lovász Károly : Élménypedagógia. Lectum, Szeged. 2005
9. Maszler Irén: Játéypedagógia. Comenius Bt., Pécs. 2002
10. Nyíriné Fejszés Tóth Edit: Az aktív tanulás módszerei;
<http://www.ofi.hu/tudastar/uj-pedagogiai-szemle-110615/nyirine-fejszes-toth>
11. A HÁZI FELADATOK PORTFÓLIÓS módszerrel is készülhetnek. Ehhez:
<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/10/makk-gabor-%E2%80%9Eaz-ut-a-fontos-nem-az-ut-vege%E2%80%9D-a-portfolio-mint-fejlesztési-módszer-adaptivitása-a-tortenelemtanulásban-es-%E2%80%93tanításban-01-03-05/>

Egy-egy tananyag anyaga meghaladja az órai keretek lehetőségeit, ezért a vallásának kell a tanóra tényleges anyagát összeállítania, és az egyes tanórák súlypontját, központi üzenetét meghatározni. Az általunk képviselt óravázlatok az élményszerű elmélyülésre helyezik elsődlegesen a hangsúlyt, előfeltételezik a diákok kreativitását, azt a tényt, hogy a kíváncsiságuk felülmúlja azt, amit a frontális oktatással elérhetünk.

Még egy javaslat: kéréseinket, a feladatokat fogalmazzuk meg egyértelműen! Gondoljunk a társasjátékok leírására: a leírásukat pontosan meghatározzák ahhoz, hogy mindenki egységesen vehessen részt a játékban. Az efféle előkészület esetünkben is meghálálja a ráfordított időt. Ehhez adunk egy-két mintát, de bátorítunk mindenkit egyéni ötletek alkalmazására is.

Ginnis így bátorít ezzel kapcsolatban a „tanítási és tanulási receptkönyvében: „Míg el nem felejttem: az ötleteket ne szolgai módon használjuk! Az a szándékom, hogy az olvasó kreativitását ösztönözzem. Ne becsüljük le a lelkesedés erejét, hiszen ez emeli magasabb szintre az órákat, és azért tudunk a legjobban lelkesedni, amit magunk találtunk ki.” Mi is így bátorítunk minden kollégát, sőt, kérjük, egyéni tapasztalataikat és ötleteiket osszák meg velünk, hogy a tankönyv továbbgondolásában még több tapasztalatra építhessünk. Legyen ez a tankönyv igazán közös, és mégis saját munkánk eredménye!

Élvezetes, Isten-ismeretben elmélyülő, személyes tapasztalatokra épülő jó munkát kívánunk Isten áldásával:

Pécs / Kecskemét, 2014. reformáció hava

Sümei Péterné és Vincze Árpád

Felhasznált és ajánlott irodalom:

1. Solymár Mónika: Közelebb a Bibliához, Evangélikus hittankönyv 15-17 évesek számára. Luther Kiadó, Budapest. 2004
2. Rózsai Tivadar: Bibliaismertetés. Debrecen. 2003
3. Keresztyén Bibliai Lexikon
4. Fodorné Ablonczy Margit: Hittan 9. Református Pedagógiai Intézet, Budapest. 2000
5. Bárdossy Ildikó - Dudás Margit – Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika: A kritikai gondolkodás fejlesztése – Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. PTE, Pécs-Bp 2002; letölthető: http://pedtamop412b.pte.hu/files/tiny_mce/File/KG1.pdf
6. Bárdossy Ildikó - Dudás Margit – Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika (2007): A kritikai gondolkodás fejlesztése II. – Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei.– Válogatás pedagógusok és pedagógusjelöltek munkáiból, PTE, Pécs. 2007 letölthető: http://pedtamop412b.pte.hu/files/tiny_mce/File/KG2.pdf
7. Ginnis, Paul: Tanítási és tanulási receptkönyv. Alexandra Kiadó, Pécs. 2007
8. K. Nagy Emese: Több mint csoportmunka, Munka heterogén tanulói csoportban. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2002
9. Kagan, Spencer : Kooperatív tanulás. Önkönet, Budapest. 2009
10. Kispéter Andrea – Sövényházy Edit: Élménypedagógia: csapatépítő játékok. Bába és Társai, Szeged. 2008
11. Kovácsné Dr. Nagy Emese: Komplex Instrukciós Program; <http://www.h2oktatas.hu/hu/a-modszer/58-komplex-instrukcios-program>
12. Lovász Károly: Élménypedagógia. Lectum, Szeged. 2005
13. Maszler Irén : Játéypedagógia. Comenius Bt., Pécs. 2002
14. Nyíriné Fejszés Tóth Edit: Az aktív tanulás módszerei; <http://www.ofi.hu/tudastar/uj-pedagogiai-szemle-110615/nyirine-fejszes-toth>
15. A HÁZI FELADATOK PORTFÓLIÓS módszerrel is készülhetnek. Ehhez: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/10/makk-gabor-%E2%80%9Eaz-ut-a-fontos-nem-az-ut-vege%E2%80%9D-a-portfolio-mint-fejlesztési-módszer-adaptivitása-a-tortenelemtanulásban-es-%E2%80%93tanításban-01-03-05/>

Vallásdidaktikai háttér

Az 14-15 éves korosztálynak gondolkodását az érzelmek határozzák meg. Az érzelmi biztonságot várják a hittanórától és a hittől is. A kamaszkor mint életkori sajátosság meghatározó: a testi fejlődés mellett a diák belső fejlődésen is keresztül megy. Gondolkodásában új vonások jelennek meg, hiszen a lehetőségek is foglalkoztatják („de mi lenne, ha például...”), sőt, hipotézisek felállítására is képes.

Fontos szerepet töltenek be a kortárs csoportok, amelyek véleménye a jelenre vonatkozóan meghatározó (öltözködés, zene). A szülők véleménye mégis döntő, hiszen tőlük reméli a gyermek a jövő meghatározását (pl. pályaválasztás), és a támogatás és a biztonságos háttér teljes biztosítását.

Gyakran önellentmondásba keveredik, hiszen lenézi a felnőttek elavult és sokszor érthetetlen, ellenmondásokkal teli életmódját, ám mégis elismerésüket keresi, harcol a figyelmükért, egyenrangúságot, elfogadást igényel.

Világmegváltó gondolatok foglalkoztatják, álszerénység, tenni akarás jellemzi, feltételezi, hogy neki is kitüntetett szerep jut a világban. Ilyenkor kipróbálja magát: a kamasz fest, verseket ír, alkot. Újat és maradandót szeretne létrehozni. Szerepeket próbál ki, amelyek megélésével gyakorlatilag identitása meghatározásában lépeget óvatosan előre, figyelve környezete reakcióját, és vágyva elismerését.

Családi környezetében visszavonja érzelmeit, sokszor kíméletlenül kritikus, de ezzel gyakorlatilag saját gyermeki, levetközni vágyott kötődéseit leplezi.

A megszokás korlátait meghaladó gondolkodás képessége abban mutatkozik meg, hogy újragondolja a társas viszonyok, az erkölcs, a politika, a vallás alapproblémáit –, azokat a témákat, amelyeket a felnőttek is vitatnak, és amelyek a történetelem folyamán mindig is foglalkoztatták az embereket. A diák ebben az időszakban szembesül környezete ideáljaival és a körülöttük lévő felnőttek viselkedése közti ellenmondással. Szeretné megmutatni, hogy „hogyan kell jól csinálni” ma dolgokat. Képes szabályokat alkotni, képes más ember nézőpontját is figyelembe venni. Az előre tervezés képessége is fejlődik, hiszen sokkal többször és rendszeresebben gondolkodik előre, ami pl. megmutatkozik a nyári szünet tervezésében, vagy a hétvégi lehetőségek végiggondolásában, stb. Összefoglalva: a formális művelet, azaz egy problémán belül minden logikai kapcsolat módszeres végiggondolása meghatározó, ami leginkább etikai elvek alkotásában és a képmutató felnőttek bírálatában jelenik meg.

I. „Mondta Isten: Legyen...” – Bevezetés az Ószövetségbe

Hangsúly

A Szentírás Isten kijelentése.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: A Szentírás keletkezési hátterének megismertetése.

Affektív cél: A Szentírás mint Isten Igéje iránti pozitív kötődés felébresztése és fejlesztése.

Pragmatikus cél: A Bibliahasználat és a Szentírásban való tájékozódás gyakoroltatása.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none">Órakezdés, imádság, éneklés	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none">A tankönyv motivációs feladata (TK/7. – 1. A pont) és/vagyElőzetes ismeretek összegyűjtése, rendszerezése (ld. B, C pontok)	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none">A Biblia felosztása, szerkezete, csoportosítása stb.	közös munka (ábra: TK 8,12 ¹).
	<ul style="list-style-type: none">Kérdések összegyűjtése a BibliárólÖsszegzés	közös munka közös munka

¹ A periódusos rendszerben a sorszám hibásan jelent meg: hiányzik a 36. és a 38. sorszám (így lett 41 az összes könyv a 39 helyett). A félreértések elkerülése végett érdemes ezt a hibát közösen kijavítani. A hibáért elnézést kérünk, és köszönjük a megértésüket!

Házi feladat (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliai igehelyek olvasása, lista készítése (TK 18/1.) és/vagy • Házi dolgozat (TK 18/2.) 	egyéni munka
----------------------------	--	--------------

Óravázlat leírása

Ráhangolódás

- A) A ráhangolódás egyik lehetősége, hogy ismert személyek Bibliával kapcsolatos gondolatait osztunk ki a diákoknak (TK/7.) 2-4 diák is kaphatja ugyanazt az idézetet - ezzel is alkothatunk csoportot a későbbi munkához. A feladat, hogy a diákok megbeszéljék az idézetek kapcsán benyomásaikat, és ezek segítségével megfogalmazzák saját kapcsolatukat a Szentírással. Ilyen idézetek találhatóak pl. a <http://www.bibliaeve.hu/gondolatok.php> oldalon, de egyéni gyűjtéssel is készülhetünk. Használhatunk művészeti alkotásokat is.
- B) Mondd el, hogyan és mikor talákoztatok először a Bibliával! Melyik a legkedvesebb bibliai történeted? Miért pont ezt választottad? Válassz ki egy olyan bibliai ígét, amely sokat jelent számodra! Miért fontos ez neked?
- C) Tegyéél föl kérdéseket a Bibliának! Mik foglalkoztatnak a témával kapcsolatban?

Ismeretek átadása, feldolgozása

Beszélgetés formájában javasoljuk a téma földolgozását, hiszen a diákok különböző előképzettséggel lépnek a 9. osztályba, amit érdemes rendszerezni, hogy mindenki föl tudjon zárkózni. Összekapcsolhatjuk ezt a leckét a Kohéziós modulban tanult ismeretek rendszerezésével is. Amennyiben régebben együttműködő, kellő tudással rendelkező csoportról van szó, a tankönyv I. és II. leckéjét össze lehet vonni.

Házi feladat

A II. lecke feladataiból lehet válogatni, mert az igazi gyűjtőmunka időigényes feladat.

Javasolt források a témához

„Az Ószövetség legrégebbinek elismert terjedelmesebb része a Debóra éneke (bírák 5. fej.), amely az i. e. 12. században keletkezett... A legkésőbb keletkezett könyv pedig Dániel könyve, amelynek egyes fejezetei világosan utalnak az i. e. 168–165 körüli politikai eseményekre; némely zsoltár és a prófétai könyvekbe szőtt betoldás pedig még későbbi eredetű, és nagy valószínűséggel az i. e. 130–100 közötti évekre keltezhető. ez annyit jelent, hogy az Ószövetség legrégebbi és legkésőbbi részei között egy évezrednél is hosszabb idő telt el.” (A Biblia világa. Szerkesztette Rapcsányi László, RTV Minerva, Budapest. 1981)

Kánon

E görög szó jelentése: "mérték, zsinórérték, szabály". Ezzel jelölik azokat a Szentírásként elismert könyveket, amelyek alkalmasak az istentiszteleti felolvasásra és a tanításra. Az ószövetségi héber írások kánonát lényegében Kr.e. 175 körül zárták le... A Palesztinán kívüli zsidó gyülekezetekben igen elterjedt volt a Kr.e. 3-2. században Alexandriában keletkezett görög fordítás (Septuaginta). Ebbe felvettek néhány későbbi iratot is (Judit, Bölcsesség, Tóbiás, Sirák, Bárúk, 1-2.Makkabeusok könyvei), valamint kiegészítéseket (Eszter és Dániel könyvéhez), melyeket a palesztinai zsidók nem fogadtak el, amikor a Kr.u. 1. század vége felé megállapították a Szentírás kánonát. www.bibliaeve.hu

Deuterokanonikus

Azokat a könyveket nevezzük protestáns szóhasználattal apokrifoknak (az „apokrif” szó görögül azt jelenti „elrejtett, titkos”), amelyeket a zsidóság végül nem vett fel a kánoni könyvek közé, ugyanakkor benne voltak a Septuagintában és a Vulgatában”. Hagyományosan a következő könyveket nevezzük deuterokanonikusnak: Ezsdrás első könyvét, Tóbit könyvét, Judit könyvét, Salamon bölcsességét, Jézus, Sirák fia könyve, Bárúk, Jeremiás levele, kiegészítések Dániel könyvéhez (Zsuzsanna és a vének, Bél és a sárkány), Manassé imája, Makkabeusok első és második könyve.

Abban az időszakban, amikor a deuterokanonikus könyvek többsége keletkezett (Kr.e. 200 – Kr. u. 90), már csak a zsidó héber kánon harmadik része (Írások) volt lezáratlan, a Törvény és a Próféták könyvei rögzültek voltak, nem is véletlen, hogy a korabeli források (pl. Mt 5,17 is) így nevezik a héber Szentírást. Nem volt egyetértés e harmadik csoport kánoni helyzetét illetően, ez tükröződik abban is, hogy az ekkor összeállított Septuagintába nem csupán olyan könyvek kerültek bele, amelyek később a jabnei zsinaton (Kr.u. 90) kiszorultak a Szentírásból, de az Írások egyes könyvei is jelentősen eltérő szöveggel szerepelnek az alexandriai (LXX) és a héber kánonban.

A www.bibliaeve.hu alapján: <http://www.bibliaeve.hu/kislexikon/apokrifbibliak.pdf>

II. „Mondta Isten: Legyen...” – A Biblia az Isten Igéje

Hangsúly

Isten Igéje ma is élő és ható kijelentés, amely fontos része keresztyén életünknek.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: A Szentírás keletkezéséről, kanonizációról, Isten kijelentéséről ismeretek átadása.

Affektív cél: Annak a szemléletmódnak a kialakítása és megerősítése, hogyan lehet életünk szerves része Isten Igéje.

Pragmatikus cél: A Szentírással kapcsolatos fogalmak gyakoroltatása.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Házi feladat ellenőrzése A tankönyv motivációs feladata: a kedvenc bibliai történet (TK/13.) és/vagy Beszélgetés: TK 18/1. 	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A Biblia keletkezése (előzetes ismeretek rendszerezése) Általános és különös kijelentés (feladatkártyák) 	közös munka csoportmunka
	<ul style="list-style-type: none"> Bibliafordítások gyűjtése Összegzés 	páros munka közös munka

Házi feladat (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Bibliai igehelyek olvasása, lista készítése (TK 18/2.) és/vagy Házi dolgozat (TK 18/3.) 	egyéni munka
----------------------------	--	--------------

Óravázlat leírása

Ráhangelődés

A tananyag gyakorlatilag összefoglalása annak, amit a diákok már a konfirmációi előkészítőre illetve általános iskolában megtanulhattak.

A téma feldolgoása

Az általános és a különös kijelentés fogalmának tisztázása után csoportmunkában dolgozzuk fel azokat az ismereteket, amelyekkel előzetesen már rendelkezhetnek a diákok:

Csoportmunka (Ne használjuk hozzá a tankönyvet!)

Csoportmunka feladatkártyával

A csoporttagok száma 3-4 fő

A csoportalkotáshoz a feladatkártya is segítségünkre lehet, amennyiben megszámozzuk a kártyákat. Ezzel a csoportalkotás folyamata tőlünk függetlenül, de mindenki által elfogadott szabályok szerint zajlik.

Feladatkártya tartalma

Az egyes feladatkártyákhoz egyéb források is szükségesek, mert egy-egy feladatnak forráselemző része is van/ lehet. Mi a forrásokhoz a www.bibliaeve.hu honlap kislexikonját javasoljuk, de egyéni források is használhatóak.

1. csoport: ÁLTALÁNOS KIJELENTÉS

Csoportotok feladata az általános kijelentés kérdésének feldolgozása.

Korábbi (hittanos) ismereteitek segítségével gyűjtsetek össze azokat a nyilvánvaló üzeneteket, amelyek alapján tájékozódunk a világban! Keressétek meg azt a három összefoglaló címszót, amelyekkel jellemezhetjük ezeket az üzeneteket!

2. csoport: KÜLÖNÖS KIJELENTÉS

Csoportotok feladata a különös kijelentés kérdésének feldolgozása.

Korábbi (hittanos) ismereteitek segítségével gyűjtsetek össze azokat az üzeneti formákat, amelyek segítségével Isten egyértelműen kinyilatkoztatta magát! Nevezzétek meg ezt a három kijelentésformát!

3. csoport: AZ ÓSZÖVETSÉG TULAJDONSÁGAI

Járjatok utána az adott szöveg segítségével a következő kérdéseknek!

Az ószövetség nyelve:

Keletkezésének ideje:

Az Ószövetség legrégebbi és legújabb szakasza:

4. csoport: A KÁNON FOGALMA

Fogalmazzatok meg, mit jelent a kánon szó!

Írjátok le az Ószövetségi kánon kialakulásának folyamatát és szempontjait!

Fejtsétek meg, mit jelent a deuterokanonikus kifejezés!

5. csoport: AZ ÓSZÖVETSÉG FELOSZTÁSA – A csoport létszámának megfelelően lehet házi feladat is.

Az Ószövetség könyveit csoportosítsátok három nagy csoportba!

Melyik lehet az az öt könyv, ami az első csoporton belül az ún. Tórát alkotja?

A forrásokhoz a www.bibliaeve.hu honlap kislexikonját javasoljuk.

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE:

KIJELENTÉS: ÁLTALÁNOS: természet – történelem, lelkiismeret

KÜLÖNÖS: Írott Ige, testté lett Ige. Igehirdetés

AZ ÓSZÖVETSÉG TULAJDONSÁGAI: nyelve:

Keletkezésének ideje:

Legrégebbi és legújabb szakaszai:

KÁNON

Kanonizálás folyamata

Deuterokanonikus/ apokrif

Ihletettség - Inspiráció

Az Ószövetség felosztása: történeti: Tóra +

tanítói:

prófétai könyvek:

Házi feladat

Olyan csoportnak, amelyikben mindenki részesült már hitoktatásban:

2. Gyűjts képzőművészeti alkotásokat, képeket, szobrokat stb., amelyek valamilyen bibliai történetet ábrázolnak! (TK 18/2.)

Készíts ebből néhány lapos füzetet! A képeket fénymásolhatod könyvből, letöltheted az internetről vagy fényképezheted.

A képek alatt a következőket kell feltüntetni: szerző, cím, keletkezési idő, technika.

A képek történetéhez készüljön néhány mondatos ismertetés! (Mely bibliai történethez készült a kép?)

A gyűjtőmunka lehetséges forrásai: könyvtár, internet, albumok stb.

A képek elrendezésének elvét te magad válaszd meg! (pl. kronológiai sorrend, témakörök köré csoportosított)

A gyűjtemény végére írd egy rövid összefoglalást, amelyben visszatekintesz az alkotás folyamatára!

PORTFÓLIÓ módszerrel készített házi feladat – ami végigkíséri az egész modult!

Minden tanuló gyűjtsön olyan képzőművészeti alkotásokat, képeket, szobrokat stb., amelyek valamilyen bibliai történetet ábrázolnak! Készítsen ezekből egy néhány füzetet úgy, hogy könyvből fénymásolja, az internetről kinyomtatja a képeket, esetleg képeslapokat tesz bele, mint egy fotóalbumba! Az egyes képeket lássa el képaláírással, amelyen feltünteti a

műalkotás szerzőjét, címét, keletkezési idejét, technikáját, továbbá néhány (2-3) mondatban összefoglalja, mely bibliai történethez készült a műalkotás!

Fel kell hívni a figyelmet a gyűjtőmunka lehetséges forrásaira (könyvtár, internet, albumok stb.), továbbá arra, hogy e feladatot szépen kell megcsinálni, vagyis a létrejött produktum egyik legfontosabb értéke, ha esztétikus.

Fel kell hívni a figyelmet arra is, hogy érdemes valamilyen szempont alapján rendezni a képeket! Ez lehet a történet helye a *Bibliában*, lehet a mű keletkezésének időrendje, de lehet más elv is (például: egymásra felelő történetek egymás mellé helyezése; különféle képzőművészeti technikák bemutatása; reneszánsz és XX. századi képek egymás mellé helyezése stb.).

Kiemelt készségek, képességek: önértékelési képesség fejlesztése

Célcsoport – differenciálás: az egész osztály

Munkaformák: egyéni

Módszerek, eljárások: házi feladat/ portfólió

A házi feladat forrása: A Biblia és az irodalom – a nyelvi tevékenység mint világalakítás és mint kapcsolattartás

http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciaterulek/1_szovegertes/modulleirasok/9_evfolyam/a_tipus/tanari_utmutato/h-asze0903_szova_9-3_tanar.pdf, Educatio Kht, Budapest. 2008.

tanulói

kézikönyv:

http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciaterulek/1_szovegertes/modulleirasok/9_evfolyam/a_tipus/tanuloi_munkafuzet/h-asze0903_szova_9-3_diak.pdf

FELADATKÁRTYÁK (Megjegyzés: a tankönyvet ne használd ehhez a feladathoz!)

<p>1. csoport: ÁLTALÁNOS KIJELENTÉS Korábbi (hittanos) ismereteitek segítségével gyűjtsétek össze azokat a nyilvánvaló üzeneteket, amelyek alapján tájékozódunk a világban! Keressétek meg azt a három összefoglaló címszót, amelyekkel jellemezhetjük ezeket az üzeneteket!</p>	<p>1. csoport: ÁLTALÁNOS KIJELENTÉS Korábbi (hittanos) ismereteitek segítségével gyűjtsétek össze azokat a nyilvánvaló üzeneteket, amelyek alapján tájékozódunk a világban! Keressétek meg azt a három összefoglaló címszót, amelyekkel jellemezhetjük ezeket az üzeneteket!</p>
<p>2. csoport: KÜLÖNÖS KIJELENTÉS Korábbi (hittanos) ismereteitek segítségével gyűjtsétek össze azokat az üzeneti formákat, amelyek segítségével Isten egyértelműen kinyilatkoztatta magát! Nevezzétek meg ezt a három kijelentésformát!</p>	<p>2. csoport: KÜLÖNÖS KIJELENTÉS Korábbi (hittanos) ismereteitek segítségével gyűjtsétek össze azokat az üzeneti formákat, amelyek segítségével Isten egyértelműen kinyilatkoztatta magát! Nevezzétek meg ezt a három kijelentésformát!</p>
<p>3. csoport: AZ ÓSZÖVETSÉG TULAJDONSÁGAI Járjatok utána az adott szöveg segítségével a következő kérdéseknek Az ószövetség nyelve: Az Ószövetség legrégebbi és legújabb szakasza: Keletkezésének ideje:</p>	<p>3. csoport: AZ ÓSZÖVETSÉG TULAJDONSÁGAI Járjatok utána az adott szöveg segítségével a következő kérdéseknek Az ószövetség nyelve: Az Ószövetség legrégebbi és legújabb szakasza: Keletkezésének ideje:</p>
<p>4. csoport: A KÁNON FOGALMA Az alábbi szöveg segítségével állapítsd meg, mit tudunk az ószövetségi kánon kialakulásának folyamatáról! Mit jelent az apokrif irat/deuterokanonikus kifejezés?</p>	<p>4. csoport: A KÁNON FOGALMA Az alábbi szöveg segítségével állapítsd meg, mit tudunk az ószövetségi kánon kialakulásának folyamatáról! Mit jelent az apokrif irat/deuterokanonikus kifejezés?</p>
<p>5. csoport: AZ ÓSZÖVETSÉG FELOSZTÁSA – A csoport létszámának megfelelően lehet házi feladat is. Az Ószövetség könyveit csoportosítsátok három nagy csoportba! Melyik lehet az az öt könyv, ami az első csoporton belül az ún. Tórát alkotja?</p>	<p>5. csoport: AZ ÓSZÖVETSÉG FELOSZTÁSA – A csoport létszámának megfelelően lehet házi feladat is. Az Ószövetség könyveit csoportosítsátok három nagy csoportba! Melyik lehet az az öt könyv, ami az első csoporton belül az ún. Tórát alkotja?</p>

III. „És látta Isten, hogy ez jó!” – A világ teremtése (1Móz 1-2)

Hangsúly

A teremtésről szóló bibliai tanítás.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: A teremtésről szóló bibliai tanítás megismertetése, és annak a felismertetése, hogy a bibliai teremtéstörténet hitvallás.

Affektív cél: A diákok biblikus szemléletmódjának formálása, és egyéni hitvallásra bátorítás arról, hogy a teremtett világ Istenhez tartozik.

Pragmatikus cél: A teremtéstörténethez bibliai üzenetének hitvallásos összefoglalása közösen a diákokkal.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none">Órakezdés, imádság, éneklés	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none">A tankönyv motivációs feladata (TK/19.)	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none">A teremtés és hitvallás	tanári előadás
	<ul style="list-style-type: none">Feladatok feldolgozása 4 csoportban TK 23/1-3.Összegzés	csoportmunka közös munka

<p>Házi feladat (1-2 perc)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliai igehelyek olvasása, lista készítése (TK 12/3.) és/vagy • Házi dolgozat (TK 12/2.) 	<p>egyéni munka</p>
------------------------------------	--	---------------------

Óravázlat leírása

Ráhangelődés

Érdekességként érdemes a betűt felrajzolni, vagy kinyomtatni és a táblára ragasztani. Természetesen jelezni kell, hogy a héber írás jobbról balra halad, azaz a tábla jobb sarkába tehetjük: itt a „kezdet” – ha megnézzük, mi jut róla az eszünkbe?

A **כ** bét a héber ABC második betűje, megelőzi az **א** – alef. A betű jelentése: ház. A héber gondolkodás sok esetben szimbólumokkal is kifejezi hitét. Az, hogy a második betűvel kezdődik a héber Szentírás, illetve a teremtés története, egyértelműsíti, hogy ami a teremtés előtt volt, az Isten mindenhatóságából adódóan elrejtett dolog előttünk. A számunkra kezdetként megfogalmazott létet Isten jelenvalósága már megelőzte. Ezzel a hitvallással kezdődik a Szentírás, a kezdet előtt jelen már jelen volt az Isten, hogy helyet készítsen nekünk, házat/ lakóteret alkosson az embernek.

Érdekes asszociációs kérdésként felvetni, kinek mi jut erről a betűről az eszébe, mielőtt még magyarázatot fűznénk hozzá, hátha valaki magától is gondol arra, hogy a betű eltakarja azt, ami a kezdet előtt volt.

A téma feldolgozása

Bevezetőül érdemes elmondani az alábbi alapelveket:

A téma a teremtés kérdése és az ember helye és szerepe a teremtésben.

Ami bennünket általánosságban a teremtéssel kapcsolatban leginkább érdekel: a hogyan!

A Biblia kérdése másképp hangzik: miért, mi célból? A tudomány és teremtéstudomány feszültségét itt érdemes röviden megemlíteni: a tudományos elmélet a „hogyan” kérdésre keresi a választ, ennek nem kell feszültségben lennie azzal a kérdéssel, amit a Szentírás tesz fel, hiszen mi az értelmét keressük, és nem a folyamatát kutatjuk a teremtés eseményének. Maga az élet kialakulása mindenkit foglalkoztat, így az Ószövetség embere is választ keres, de válaszában az isteni cselekvést állítja középpontba, miközben kétféleképpen is választ keres kérdéseire, hiszen Genesis 1-2-ben két teremtéstörténettel is találkozhatunk (1,1-2,4a /2,4b-25).

A szerző tehát hitvallást tesz. Mindannyian sokszor teszünk hitvallást életünkben. Talán az is egyfajta hitvallás, amikor a megállóban vársz a buszra, mert a menetrend szerint rövidesen jönni fog a következő járat...

A teremtéstudományok közül a mi hitvallásunk lineáris leírást ad – érdemes a táblára rajzolni egy vonalat, az elején egy ponttal, hogy „itt a Kezdetben...”, ami halad célirányosan. Valahol ott van a vonal mentén Krisztus születése, és természetesen egy kis pont a mai napunk is...

Ezzel szemben vannak ciklikus teremtéstudományok is, de ezek mind a hogyanra helyezik a hangsúlyt.

Az Isten alkotta világnak vannak jellemzői: a rend, a célszerűség, az esztétikum. A *teremteni* kifejezés is mutatja, hogy ez az ige – héberül: *bára* – olyan cselekvést fejez ki, amire egyedül Isten képes. Ezt erősíti Isten alkotó eszköze **szavával**: Mondta Isten: legyen → és lett: minőségi eredmény lett, hiszen ami lett, az jó volt! A semmibe vagy a semmiből – bonyolult filozófiai vitára indulhatnánk itt is, de fölösleges, mert a lényeg nem az, hogy miből, vagy mibe, hanem hogy Ő cselekedett!

A hat+egy napos teremtésleírás szerint a teremtés koronája a nyugalom napja: az ÁLDÁS és a MEGSZENTELEÉS, és nem az ember!

Feladatok leírása

A tananyag feldolgozása rövid bevezető után ismételt csoportban zajlik.

1. csoport: Hasonlítsátok össze a két teremtéstörténet emberre vonatkozó információit (1Móz 1,26–31, 2,15–25)! A táblázat segítségével jegyzeteljétek le, és próbáljátok párhuzamba állítani, miről ad információt az egyik, és mivel egészíti ki a másik! Keressétek ki azokat az igéket, amelyek az ember küldetését írják le!

2. csoport: Figyeljétek meg az első teremtéstörténetben az 1Móz 1. részében az ismétlődő kifejezéseket, mondatokat! Keressétek ki azokat a kifejezéseket, amelyek minősítik az alkotást! Beszéljétek meg a csoportban, hogyan érint benneteket ez az értékelés!

Megoldás: visszatérő mondatok, kifejezések:

Legyen...,

Látta isten, hogy (igen) jó. – az alkotás minősítése is egyben

Így lett este és reggel...

elnevezte

megáldotta

3. csoport: Figyeljétek meg az 1Móz 1,1– 25 segítségével, hogyan rendezi be Isten az ember lakóterét!

A rendezett világ létrejötte három szinten valósul meg:

I. A látható világ létrehozása (idő – 1. nap, tér – 2-3. nap)

II. A lakható világ berendezése (növények – 3. nap, égitestek – 4. nap)

III. Élettér az állatok és az ember számára (5-6. nap)

	1Móz 1,26-31	2,7-9. 15-25
Az ember	<i>Isten képmására</i> <i>férfi és nő</i>	<i>föld porából - élet lehetőségét lehelte orrába</i> <i>nem jó az embernek egyedül – hozzá illő, egyenrangú társ: férfi és nő kiegészíti egymást: „csontomból való csont”</i>
Lakóter:	<i>a teremtett világ</i>	<i>Édenkert</i>
Feladat:	<i>szaporodni, sokasodni, betölteni és meghódítani a</i>	<i>az ember nevet adott az állatoknak</i>

	<i>földet, uralkodni</i>	
Táplálék	<i>minden az ember eledele</i>	<i>tiltás a jó és rossz tudásának fájától</i>
Többletinformatió a másik történethez viszonyítva	<i>megáldotta őket</i>	<i>élet fája tiltás a férfi elhagyja szüleit nem szégyenkeztek</i>

4. csoport: Vitassátok meg, mit jelenthetnek a kijelentések! Véleményezzétek a házasság mint a teremtés rendjéhez tartozó férfi és nő közötti szövetség mai helyzetét!

„Nem jó az embernek egyedül lenni, alkotok hozzáillő segítőtársat.” 2,18

„Az emberből kivett oldalbordát asszonnyá formálta az Úristen, és odavitte az emberhez.” 2,22

„Ez most már csontomból való csont, testemből való test.” 2,23

„Ezért a férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek egy testté.” 2,24

A csoportok beszámolója közben a táblára készíthetjük az elhangzottak alapján a jegyzetet. A 𐤒-től a lineáris teremtésen át szépen lassan minden kulcsszó felkerül.

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE:

REND:

szavával: LEGYEN kezdetben 𐤒

CÉLSZERŰSÉG:

szép és jó: erkölcs, minőség, esztétikum

LAKHATÓ ÉLETTÉR (ház):

idő, tér, környezet: növények, égitestek, állatok

EMBER:

gondnok: munka, (házas)társ: férfi-nő,

uralkodni az állatokon ↔ engedelmeskedni Istennek

Kettősség: testiség / lelkiesség = állat-közelben / Isten-közelben

ISTENKÉPŰSÉG:

gondolkodás, szabad akarat, alkotó tevékenység,

nyelvi készség, társas lény, szépség, esztétikum

SZOMBAT:

pihenés, megnyugvás, ünnep, feltöltődés: ÁLDÁS

Házi feladat

A) Keressetek egyéb teremtésméleti megközelítéseket! Járj utána a Gaia-elmélet kifejezésnek!

B) Portfólióhoz:

Válassz ki és oldj meg egy feladatot! A kifejtésben vedd figyelembe a megadott szempontokat! Bátran megfogalmazhatsz önálló véleményt, vagy számot adhatsz a témában szerzett ismereteidről. Írásodat gondosan szerkeszd! Figyelj a helyesírásra! Fogalmazásod 500-1500 szó terjedelmű legyen!

- 1) Kikapcsolódás, ünnep: érvek és ellenérvek a vasárnapi munkaszünet bevezetéséhez – érvelés
- 2) Istenképűségem: Ember-voltom - értelmezés

- 3) Életmódváltás – vissza a paradicsomi állapotba az 1Móz 1,26– 28; 2,7– 8. és 15. versek útmutatásával – összehasonlító elemzés

IV. A bűneset (1Móz 3)

Hangsúly

A bűnről való bibliai tanítás a bűneset és a protoevangélium alapján.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: A bűnről való bibliai tanítás megismertetése.

Affektív cél: Szemléletmód formálás Istennek a Szentírásban felismerhető üdvözítő kegyelmével kapcsolatban.

Pragmatikus cél: A diákok segítése abban, hogy a bűnről való tanítással együtt felismerjék és meglássák az összefüggést Isten üdvtörténetében a szabadító kegyelem és a bűn között.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK 24.) és/vagy Történet a rabbiról (ld. az Óravázlat leírása részénél) 	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A bűneset következményei 	tanári előadás
	<ul style="list-style-type: none"> Csoportmunka feladatai Összegzés 	csoportmunka közös munka

Házi feladat (1-2 perc)	• Fogalmazás (TK 27.)	egyéni munka
----------------------------	-----------------------	--------------

Óravázlat leírása

Ráhangelődés

Olvassuk fel a diákoknak az alábbi történetet:

Élt egyszer egy rabbi, aki meg akarta nézni a mennyet és a poklot is. És Isten, aki elrejtette előlünk az ellentéteket és azok egységét, engedett könyörgésének.

A rabbi egy jelzés nélküli ajtó előtt találta magát. Remegett, amint látta, hogy megnyílik előtte. Az ajtó egy szobába vezetett, ahol minden elő volt készítve egy lakomára. A szoba közepén lévő asztalon nagy tálban gőzölgő étel állt, illata és aromája étvágygerjesztő. A lakomázók hosszú kanállal kezükben ülték körül az asztalt, sikoltoztak az éhségtől, ájultak a szomjúságtól azon a szörnyű helyen. Sikertelenül próbálták magukhoz venni az ételt, és Istent, a teremtőt és kinszenvedésük forrását átkozták, mivel a kanalak, amiket Isten adott, oly hosszúak voltak, hogy nem érték el velük a szájukat. Kinyújtották karjukat, de szájuk üres maradt. A kanalak miatt éheztek tehát, habár rengeteg étel feküdt előttük. És a rabbi tudta, hogy sikításuk a pokol sírása. És mivel megismerte a tudást, az ajtó bezárult előtte.

Szemét lehunyva könyörgött Istenhez, hogy vigye el őt e szörnyű helyről. Mikor ismét kinyitotta szemét, kétségbeesett, mert ugyanaz a jelzés nélküli ajtó állt előtte. Semmi sem változott, félelmében majdnem felkiáltott. Ott állt az asztal közepén a gőzölgő tál, körülötte ugyanazok az emberek, és a kezükben ugyanazok a kanalak.

Ám a sikoltozás megszűnt, a sírások és átkok pedig átalakultak áldásokká. Semmi sem változott, és mégis minden. Mert ugyanazokkal a hosszú kanalakkal most elérték egymás arcát, és egymást etették. És hálát adtak Istennek, a teremtőnek és örömük forrásának.

Amint a rabbi hallotta az áldásokat, az ajtó bezárult. Meghajolt, és ő is áldotta Istent, aki megmutatta neki a menny és pokol természetét, és a kettő közt tátongó hajszálvékony szakadékot.

(„A drágakő – Példázatok, elbeszélések, mesék az ősi zsidó hagyományok alapján.” Logos Kiadó, Budapest. 1993. Pór Gábor fordítása)

Téma feldolgozása

A történet kapcsán fürtábra segítségével írjuk a táblára a BŰN kapcsán a diákok eszébe villanó gondolatokat, információkat, fogalmakat, rokon kifejezéseket!

Fürtábra: http://epa.oszk.hu/00900/00939/00110/2009_10_06_00110.htm

Csoportmunka

Kétféleképpen is dolgozhatunk.

- Valamennyi csoport egységesen feldolgozza a teljes témakört.
- A témakör egyes részeit egy-egy csoport dolgozza fel.

Feladatok

1. feladat: Az 1Móz 3,1–5 alapján
 - Vizsgáljátok meg az egyes mondatok igazságalapját! Keressétek meg azt a részt, amely kétséget kelthet!
 - Beszéljétek meg a kígyó ígéretének létjogosultságát!
2. feladat: Az 1Móz 3,6–7 alapján
 - Értékeljétek a cselekedetet!
 - Vitassátok meg, mi motiválhat bennünket arra, hogy engedetlené legyünk!
3. feladat: Az 1Móz 3,8–13 segítségével
 - Állapítsátok meg, mi az, ami jellemzi Ádám és Éva viselkedését!
 - Vizsgáljátok meg, milyen folyamatok mennek végbe a (bizalmi) kapcsolat terén!
 - Beszéljétek meg, mit éreztek, amikor kiderül valamilyen gyarlóságotok!
4. feladat: Az 1 Móz 3,14–24 alapján foglaljátok össze, mi a bűn következménye
 - a férfira
 - a nőre
 - a kígyóra nézve!

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE:

BŰN	
Eredete:	hamis állítás/ kétség szítása Istennel szemben: egy fáról sem/nem ehetsz?
Ereje:	hamis ígélet/ csapda: olyanná leszel... JÓ REKLÁMSZLOGEN!
Eredménye:	engedetlenség/ hatalmi vágy: én akarok dönteni: mi nekem a jó vagy rossz!
Eredendő bűn:	rejtőzködés (Ádám elbújik), hárítás (→Éva→kígyó), szégyen (fügefalevél)
Következménye:	Istennel való kapcsolat megromlása, „bűdös” a munka, fájdalom a szülés
Elterjedése:	testvérféltékenység/ - gyilkosság társadalmi züllés tudás, ismeret, emberi képességek istenítése

Házi feladat

A) Készítsetek plakátot, amivel a gonosz csábítóan hirdeti kínálatát!

B) Portfólióhoz:

Vizsgáld meg a bűn elterjedését! Gondold végig, hogyan is halad előre a bűn! Ebben némi támpontot ad, ha összekötöd a történetet a hozzá kapcsolódó mai problémákkal:

Kain és Ábel

Jó lenne hírnevet szerezni

Miért nem veszik észre a fáradozásomat?

Egyszerűen zseniális vagyok!

Mindenki azt csinál, amit akar!

A bábel tornya

Nem értjük egymást

Nekem ne mondja meg senki, mit csináljak!

Féltékenység, testvérharc

A tudománnyal minden kérdést megoldunk!

Özönvíz

Van-e határa az emberi gonoszságnak?

A portfóliódba keress az egyes történetekkel párhuzamba állítható kifejező irodalmi / művészeti alkotást!

V. „Visszaemlékezem az örök szövetségre” – Nóé, a túlélő (1Móz 6,9-9,17)

Hangsúly

Isten minden korban szövetség köt a Benne bízó emberekkel.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: A bibliai vízözön történetének megismertetése, és annak a felismertetése, hogy Isten szövetséget kötött Nóéval, aki bízott benne és igaz ember volt.

Affektív cél: Hívogatás az Istennel való szövetségkötésre és Neki való engedelmességre.

Pragmatikus cél: Az Isten és Nóé közötti szövetség ismertetőjegyeinek (jellemzőinek) összegyűjtése a diákokkal együtt.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK/28.) és/vagy TK 32/2. 	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A bárka építése és körülményei A szövetség szó értelmezése (TK32/4.) 	tanári előadás közös munka
	<ul style="list-style-type: none"> Csoportmunka feladata (TK 32/3.) és/vagy szituációs játék (ld. az Óravázlat leírása résznl) Összegzés 	csoportmunka közös munka

Házi feladat (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Hírportál és következményei (TK 32/5) 	egyéni munka
----------------------------	---	--------------

Óravázlat leírása

Ráhangolódás

A ráhangolódás jelen esetben a történet közös felelevenítése.

A diákok előzetes ismereteire is építhetünk. Megkérhetünk valakit, hogy mondja el az általa ismert történetet, majd megkérdezzük, ki az, aki kiegészítené az elhangzottakat.

Ugyanakkor a Szentírás egy-egy részének a felolvasása is segítségünkre lehet, ha szükséges.

Fontos, hogy elhangozzék, mi az alapvető helyzet, amit a táblára fel is írhatunk.

Téma

A tankönyv témavázlatánál nem kell bőségesebb információt adnunk a diákoknak. A téma feldolgozása ugyanis elég sok időt vesz / vehet igénybe, így az idővel különösen is jól kell ahhoz gazdálkodnunk, hogy a produktumot be is mutathassuk.

Téma feldolgozása

A téma feldolgozásához a szituációs játékot javasoljuk. Ez igazán élményszerűvé és személyessé teheti a történetet, és valamennyi diáknak lehetősége lesz ahhoz, hogy érdeklődésének megfelelően tudjon magának szerepet/ feladatot keresni.

Ezek a szerepek:

- Nóé – buzgó keresztyén
- Családtagok
- Egy „osztályfotós”
- Riporter, kameramann
- Orvos
- Időjárás-jelentő
- Iskolaigazgató
- Híradó – műsorvezető
- Szomszédok (jó- és rosszindulatúak egyaránt)
- stb.

Természetesen a szerepek száma a csoport létszámától függ. Az óra előtt gondoljuk át, hogy hány szereplőre is van lehetőségünk, és a szerint készítsük elő a szereposztást! Egy szerepre természetesen többen is vállalkozhatnak, és dolgozhatnak együtt vagy egymástól függetlenül is. A szereposztáshoz érdemes kártyákat készíteni – adott esetben bibliai igehelyek megjelölésével, amelyek segítik a szereplőket.

A szerepek leosztását követően 10-20 perc áll rendelkezésre a munkához, illetve ahhoz, hogy a végeredmény még a tanórán bemutatható legyen.

Egy önként vállalkozó diákot kérjünk meg arra, hogy az összeállt anyagot a bemutatót követően begyűjtse, dokumentálja, és mindannyiunk számára elérhetővé tegye. A bemutató dokumentálására szintén jelöljünk ki egy diákot – ez lehet a már korábban kijelölt osztályfotós is.

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE

Nóé = nyugalom, vigasztalás

Erőszakosság (hamasz) és társadalmi züllés → Isten büntetése: egyetemes katasztrófa

Nóé: igaz ember – Isten adja a minősítést!

- engedelmes, hűséges, kitartó

Tigris és Eufrátesz áradásai → vízözön-tradíciók – Gilgames-eposz

Víz: életadó ↔ pusztító, építő ↔ romboló

Nóé hálaáldozata

Szövetség → szivárvány

Házi feladat

- A) A tankönyvben megadott feladatok tapasztalataink szerint felkelti a diákok érdeklődését.
- B) A tankönyv feladata alkalmazható a portfólióban is, azzal a különbséggel, hogy a közösségi oldal helyett/mellett egy „virtuális”, de papír alapú közösségi oldalon kell a feladatot megvalósítani.

VI. „Megáldalak!” – Isten szövetséget köt az ősatyákkal: Ábrahám (1Móz 12– 15)

Hangsúly

Isten áldó és ígéreteit megtartó Úr.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy Istennel szövetségben megtapasztalható az, hogy Ő áldó és ígéreteit megtartó Úr.

Affektív cél: Hívogatás az Istennel való szövetségkötésre és Benne való bizalomra.

Pragmatikus cél: Az Isten és az ősatyák közötti szövetség ismertetőjegyeinek (jellemzőinek) összegyűjtése a diákokkal együtt.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK/33.) 	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Kortörténeti háttér az ősatyák történeteikhez Páros feladat (TK 39.) 	tanári előadás páros munka
	<ul style="list-style-type: none"> Választott igehelyek kapcsolása a témához Összegzés 	közös munka

Házi feladat (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> • A szövetségkötés hagyománya (TK. 39.) 	egyéni munka
----------------------------	---	--------------

Óravázlat leírása

Ráhangolódás

Képzeljétek el, hogy kirándulni indul a család! Két hetet fogtok eltölteni sátorozással. Párosával/ vagy négyesével szedjétek össze az összes dolgot, amelyek örömet szereznek, amelyek nehézséggel járnak, amelyek újdonságok lesznek, amelyekről le kell mondani!

A jobb áttekinthetőség céljából javasoljuk a diákoknak, hogy az egyes szempontokat foglalják táblázatba, már csak azért is, mert a tananyag megbeszélése során a táblázatot még használ(hat)juk. A táblázatot a feladatlapon mellékeljük.

A megbeszéltek összegzésére később, a téma feldolgozását követően kerül sor, amikor a személyes élményt lehetőségünk lesz Ábrahám elhívását követő életútjával összehasonlítani.

Téma

Ábrahám (eltérően a mi kirándulásunktól) hosszú, végleges útra indult. Az ő elhatározásának motivációja is más forrásból fakad. Ennek tudatosítása, Isten megszólító hatalma, a megszólításra adott hitbéli válasz, a neki és nekünk kínált szövetség bemutatása a cél.

Téma feldolgozása

A ráhangolódást követően röviden ismertessük Ábrahám korát, a földrajzi körülményeket. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy Ábrahám a városi letelepült életmódból Isten elhívásának engedelmeskedve indul vándorútra, hogy elérjen az ígért földjére, és idős kora ellenére nagy nép atyjává legyen. Ezt követően Ábrahám életébe történő betekintéssel folytatjuk a munkát.

Bibliai utazás

A már meglévő párok vizsgálják meg Ábrahám egy-két életszakaszát! Olvassák el figyelmesen a számukra kijelölt szakaszt úgy is, hogy annak tartalmát röviden ismertetniük is kell a többiekkel. Másrészt hasonlóan, mint a családi kirándulásnál: mérlegeljék Ábrahám döntését használva a fenti csoportosítást is: *örömök, nehézségek, újdonság és lemondás*.

Az egyes igeszakaszokat több párosnak is kioszthatjuk, ha ezt a csoportlétszám szükségessé teszi.

- Ábrahám elhívása: 1Móz 12,1– 3;
- Ábrahám engedelmessége: 1Móz 12,4– 9;
- Ábrahám félelme Egyiptomban 1Móz 12,10–20;
- Ábrahám alázata 1Móz 13;
- Ábrahám emberi megoldása és következménye 1Móz 16,1–6;
- Ábrahám ígéréteinek megerősítése: 1Móz 17,15–22;

- Ábrahám könyörög 1Móz 18,20–33;
- Ábrahám próbája 1Móz 22,1–14.

A feladat elvégzését követően a bibliai szakaszok sorát követve összesítsük a párosok által gyűjtött *örömekeket, nehézségeket, újdonságokat* és *lemondásokat*.

A tapasztalatok alapján beszéljük meg, mit jelent a történet fényében és önmagunkra is vonatkozóan a hit! Felsorakoztathatjuk mindazokat az érveket, amelyek ösztönöznek a hitből fakadó engedelmessegre, illetve mik azok, amik akadályozhatnak bennünket. Itt adhatunk teret annak a kérdésnek is, hogy milyen csalódás érhet minket a hitéletünk során, illetve milyen formában tapasztalhatjuk meg Isten áldását. Mindenképp hangozzék el, hogy Isten velünk is szövetséget kíván kötni, amelynek mi Krisztus helyettes áldozatának árán lehetünk kegyelemből passzív elfogadói!

A tankönyv további feladatai az időkeretnek megfelelően szintén elvégezhetőek, vagy tetszőlegesen a fentiek helyett alkalmazhatóak.

Segédeszköz: térkép

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE:

Ábrahám – „*magasztos, dicsőséges, nagy nép atyja*”

Pátriárkák kora: 1Móz 12– 50 fejezet (Kr.e. kb. 1750-1620) a zsidók ősatyjai: Ábrahám, Izsák, Jákób és 12 fia

Elhívás, kiválasztás - Ígéret – Engedelmeség

Úr-Kaszdim: kb. 100.000 fős nagyváros, fejlett, mezopotámiai kultúra

Kánaán – Földközi-tenger keleti partvidéke

Ábrahám vallástörténeti szerepe:

- feltétel nélküli bizalom Istenben → engedelmesége;
- politeizmussal való szakítás;
- emberáldozatok megszűnése

Szövetségekötés:

- kegyelmi: Isten kezdeményez, mi csak tanúk lehetünk
- tisztasági: testi (körülmetélkedés), erkölcsi, kultikus és hagyományok

Házi feladat

A szövetségekötés hagyománya (TK. Érdekességek rész: 39. o.)

Feladatlap

	Öröm	Nehézség	Újdonság	Lemondás
Kirándulás				
Ábrahám				

Feladatkártya:

<p>Ábrahám elhívása 1Móz 12,1–3</p>	<p>Ábrahám ígéretének megerősítése 1Móz 17,1–22;</p>
<p>Ábrahám engedelmessége 1Móz 12,4–9;</p>	<p>Ábrahám emberi megoldása és következménye 1Móz 16,1–6;</p>
<p>Ábrahám félelme Egyiptomban 1Móz 12,10–20;</p>	<p>Ábrahám könyörög 1Móz 18,20–33;</p>
<p>Ábrahám alázata 1Móz 13;</p>	<p>Ábrahám próbája 1Móz 22,1–14.</p>

VII. „Isten terve jóra fordította...” – József és a nép Egyiptomba kerülése (1Móz 37,39–47)

Hangsúly

Isten vezeti és oltalmazza az övéit.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: József élettörténetén keresztül annak a bemutatása, hogy Isten a vele szövetségben lévőkkel van: vezeti és oltalmazza őket.

Affektív cél: Annak a szemléletmódnak az ébresztgetése és fejlesztése, hogy a nehéz helyzetekben is lássa meg az ember Isten vezető és segítő kezét.

Pragmatikus cél: Olyan személyes életpéldák összegyűjtésére bátorítás, melyekre visszatekintve felismerhető Isten vezető, oltalmazó szeretete.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK/41.) 	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> József életútjának fordulatai Csoportmunka – állóképek készítése (TK 45/1.) <p>és/vagy</p> <ul style="list-style-type: none"> Csoportmunka: családi helyzetek (1. Óravázlat leírása részénél) 	közös munka csoportmunka
	<ul style="list-style-type: none"> A népvándorlás társadalmi kérdései (TK 45/3., beszélgetés) Összegzés 	közös munka közös munka

Házi feladat (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> • Életpálya (TK 45/2.) vagy <ul style="list-style-type: none"> • Naplótöredék (TK 45/4.) 	egyéni munka
----------------------------	---	--------------

Óravázlat leírása

Ráhangolódás

A termet átrendezzük. A székeket úgy rakjuk körbe, hogy egyben alkotunk egy szabad teret is, biztosítva ezzel az „előadóteret”.

A játék kezdetén fontos meghatározni néhány alapszabályt.

1. Szerepjáték lesz, amiben kivételesen nem mi döntjük el, hogy milyen szerepet szeretnénk, hanem az, aki erre meghív minket. A szerepre való meghívást el kell fogadni. Az életben így vagyunk a pl. családukkal, rokonsággal, nemzetünkkel.
2. A játék során fontos a spontaneitás és az őszinteség.
3. A történet hozója csak az alaptörténetet határozhatja meg, illetve a szereplőket jelölheti ki, a továbbiakban szó nélkül kell szemlélnie az eseményeket.
4. Azok, akik a szerepjátékból kimaradtak, körbeülnek az előadóteret, és szintén csendben szemlélik az eseményeket.
5. A végén, a játék megbeszélésénél fontos szempont (de ezt csak ott, a helyén mondjuk el), hogy mindenki csak önmagával kapcsolatban mondjon véleményt. Arról beszéljen, hogy belőle mit váltott ki az, amit látott, hallott, megélt!

Kis szerepjátékban 4-6 fős csoportokat alkotva játsszanak el a diákok vitás családi helyzeteket! Csoportlétszámtól függően 2-3 önkéntes ötletgazdát keressünk! Mindegyik adjon címet a történetének, és csak azt árulja el! A csoport a cím alapján szavaz, melyik történettel dolgozzunk. Az ötletgazda ezt követően ismerteti röviden a történetet. Kijelöli a szereplőket, elmondja a szerepüket, kit mi jellemez, és indulhat a spontán játék, ami az ismert történet végén kezdődik.

A történet gazdája nézze meg, mivé formálódott az alaptörténet! A történet végét mi jelentjük be. Az egyes szereplők reflektálhatnak a szerepükre – mit is csináltak, hogyan érezték magukat. A többiek is elmondhatják, milyen élethelyzetük jutott az eszükbe.

Valószínűsítjük, hogy csak egy történet előadására és megbeszélésére lesz mód. Ha mégis másképp alakítjuk az időkereteket, akkor akár két-három személy is hozhat történetet.

Szánjunk időt a megbeszélésre!

A megbeszélést segítő kérdések:

- *Hogy érezted magad a szerepben?*
- *Mi jutott a szerepeddel kapcsolatban az eszedbe?*
- *Milyen érzések jelentek meg az egyes állóképeknél vagy egyes személyek kapcsán?*
- *Próbáld meg felidézni, mi (melyik mondta, cselekvés, mozzanatsor) váltotta ki benned ezt az érzést!*

Téma

József története talán a legizgalmasabb életrajzok egyike a Szentírásban, ha lehet ilyet mondani. Lényegi üzenete: Isten gondviselő szeretete, ami minden emberi cselekvést a javunkra tud fordítani. (Heidelbergi Káté 1. kf.)

Téma feldolgozása

Cél: Állókép alkotása József életének egy-egy szakaszából:

Előkészület: Az állókép fényképes/filmes dokumentálására jelöljük ki egy (lehetőleg önként vállalkozó) diákot.

A játékhoz szükséges instrukciók:

- *József történetét ma egy kicsit eltérően a megszokottól, játszva adjuk elő. Egy-egy epizódba fogunk betekinteni. Legyetek ötletesek, bátrak, kreatívak, de kövessétek az egyes utasításokat is!*
- *„Két önként vállalkozó diákot keresek. Játékmesterek lesznek: az a feladatuk, hogy áttekintsék a történetet, és ennek alapján az osztályból /csoportból kiválasszák a szereplőket. A szerepválasztást nem kell megindokolni.”*
- *A szituációk egymás után jönnek sorba, így minden történet után kérem a következő jelentkezőt játékmesternek, aki természetesen nem szerepel, és így felkészülhet a saját szereposztásával, amíg a többiek bemutatják az epizódjukat.*

Adjunk igény szerint időt a játékmesternek a történet rövid áttekintéséhez, ami alapján kiválasztja a szereplőket.

- *Kérlek, válaszsd ki a szereplőket, nevezd meg, kinek mi a szerepe az adott történetben!*

Azért van szükség két diák kijelölésére, hogy a második játék menetét gyorsítsuk azzal, hogy a második diáknak több idő álljon rendelkezésére a történet szereposztásának átgondolásához. Segítheti a szituációk lejátszásának menetét, ha a bibliai szakaszokat előzetesen kiválogatjuk, és egy lapon ki is nyomtatjuk.

A szereposztást követően:

- *Egyénileg gondoljátok át a szerepeket anélkül, hogy egymással bármit is megbeszélnétek! Szükség esetén nézzétek meg a bibliai történetet!*
- *Az előadásnál – de csak az előadásnál – beszélhettek és mozoghattok addig, amíg meg nem találjátok azt a pózt, ami szerintetek a leginkább illeszkedik a történethez.*
- *Amíg átgondoljátok a történetet, szabadon sétálhadtok a teremben.*
- *Azzal jelzitek, hogy kész vagytok, ha visszaültetek a székekre.*
- *A sorrend spontán módon alakul ki. Valaki elkezdi, és amint kész van, csatlakozik hozzá a következő.*
- *Az, hogy ki a következő, az alapján alakul ki, hogy ki mozdul elsőnek, vagy ki hajlandó a másik javára visszalépni.*
- *A többieket arra kérem, hogy biztosítsuk csendet a szereplőknek az elmélyüléshez.*
- *Az előadás addig tart, amíg az összes szereplő megtalálta a helyét.*

Foglaljunk helyet a körben, és csendben várakozzunk, ne zavarjuk a felkészülést! Amikor mindenki elfoglalta a helyét, ismételjük meg az előadásmódot, majd hívjuk fel a kezdésre a diákokat:

- *A bemutató után lesz lehetőségünk a megbeszélésre!*

- *Kezdődjék hát az epizód, a címe: József, a ...*

A játék végén nyugodtan tapsolhatunk!

- *Foglaljon mindenki helyet, és beszéljük meg az élményeinket!*
- A megbeszélés kérdései ugyanazok, mint a ráhangoló történetnél.

A szituációk előadásában az idő alapján válogathatunk is, bár szerintünk a diákok ráérezve a játék ízére egyre gyorsabban fogják megoldani a feladatot.

- József, a kedvenc: 1Móz 37,1 – 4; 1Móz 37,5–11;
- József, a számkivetett: 1Móz 37,18–24; 1Móz 37,25–30; 1Móz 37,31–36
- József, a jóképű: 1Móz 39,7–14; 1Móz 39,15–23;
- József, a fogoly: 1Móz 40;
- József, az álmofejtő: 1Móz 41,25–36, 1Móz 41,37–45
- József, a nagyúr: 1Móz 42,8–13; 1Móz 44,1–13
- József, a megbocsátó: 1Móz 45,1–15

Az állóképes feladatot követően többféleképpen is folytathatjuk az órát (ha van rá idő):

- Megbeszélhetjük a személyes élményeket – követve a fenti alapszabályt: mindenki csak önmagával kapcsolatos élményt mond.
 - Lásd a ráhangolódásban szereplő, segítő kérdéseket!
- Megbeszéljük a történetet.
 - Milyen nevelést kapott József? Mi vezetett ahhoz, hogy a testvérei gyűlölték, és irigykedtek rá? Mi volt József szerepe a kapcsolat romlásában?
 - Mit élhettek át a testvérek? Joggal mondhatták, hogy ő a kedvenc?
 - Hány helyen van szerepe a félelemnek a történetben? Ezek a félelmek hogyan lehettek volna könnyebben feloldhatóak?
 - Te megbocsátottál volna annak a testvérednek, akinek köszönhetően hosszú ideig kiszolgáltatottá válsz, börtönbe jutsz, stb.?
- Irányított beszélgetéssel a tankönyv alapján megvitathatjuk Jákób nevelési elveit, értékelhetjük József testvéreinek konfliktuskezelési eszközeit, összehasonlíthatjuk József családjának Egyiptomba való települését korunk társadalmi kérdéseivel. A fenti kérdések ezekben segítségünkre lehetnek.
- Csoportokban elkészíthetjük József életpályamodelljét, ami bemutatja egyiptomi karrierjét! Adjuk meg az igeszakaszokat, amelyek támpontul szolgálnak a modell feltérképezésében!

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE (szerintünk erre nem jut idő ☺, és nem is szükséges, mert a személyes élmény a tapasztalatokat sokkal mélyebben helyezi el, mint a jegyzet):

József – álmok álmodója

Álmai + apai megkülönböztetés → testvéri irigység és gyűlölet

Kánaán → Egyiptom

Amik a történetet jellemzik:

- Magasságok és mélységek váltakozása: tarka ruha → kút → rabszolgasors → jóképűség → börtön → fáraói udvar → felügyelő
- Érzelmi ellenpólusok: gyűlölet-szeretet, csábítás-hűség, megbánás-megbocsátás, hazugság-színvallás, bosszúvágy-elengedés
- Isten jelenléte
- Értékek: istenfélelem, állhatatosság, család, megbocsátás

Isten terve jóra fordít minden emberi cselekvést.

Házi feladat

- A) Az életpálya-modell elkészítése (1Móz 39,1 –6; 37,2–23; 41,38–45; 37,3; 37,28; 39,7–20; 41,9–14; 39,1–23)
- B) Portfólió: Naplótöredékek József életének élethelyzetéről. Az eseményt saját élményként, egyes szám első személyben kell elkészíteni! Terjedelem: 500-1500 szó.

VIII. „*Vagyok, aki vagyok!*” – Izráel népének szenvedése (2Móz 1–12.) és kivonulás Egyiptomból (2Móz 12–13)

Hangsúly

Isten szabadító Úr.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy Isten konkrét tetteken (kivonulás) keresztül szabadítja meg népét.

Affektív cél: Az Istenben való bizalom érzelmi hátterének feltárása, és az Istenre hagyatkozó lelkület kialakulásának (formálódásának) segítése.

Pragmatikus cél: Bibliai történeteken és saját élethelyzeteken keresztül példák gyűjtése arra, hogy Isten szabadító Úr.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK/46.) 	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Egyiptom kortörténeti háttere Jellemtérkép készítése 	tanári előadás csoportmunka
	<ul style="list-style-type: none"> A 10 csapás célja (TK 51/2.) Összegzés 	páros munka közös munka

Házi feladat (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Nézz utána! (TK 51/3) 	egyéni munka
----------------------------	---	--------------

Óravázlat leírása

Ráhangelődés

Téma

Mózes élete szorosan összefügg a zsidóság történetével. A vezetésével történő szabadulás-élmény nevezhető akár egy nép, a nép születésének, egyben találkozás a Szenttel, aki önmagát mutatja be, kinyilatkoztatja magát, megmutatja szabadító hatalmát.

A kortörténeti háttér – rengeteg ellentmondással – számos helyen fellelhető, a Bibliai atlasz még régészeti hivatkozásokat is hoz, amelyek segítségével megpróbálja Mózes életét a történelemben pontosabban elhelyezni.

Téma feldolgozása

Mindenképp tudomásul kell vennünk, hogy a téma nagysága azzal is jár, hogy nem foglalkozhatunk mindennel olyan részletesen és aprólékosan, ahogy talán szeretnénk, vagy fontosnak tartjuk.

A tanóra kapcsán két nagy témakör között kell döntenünk.

A) Vagy Mózes személyével foglalkozunk alaposabban, és engedjük magunkhoz közel őt mint Isten kiválasztottját, és éppen hogy megemlíjük a tíz csapást, és a szabadulást.

B) Vagy a szabadulást helyezzük előtérbe, amelynek eseményeiben megkerülhetetlen ugyan Mózes, de személye mégis háttérbe szorul.

Fontos, hogy Mózes életének és Izráel szabadulásának idejét az ellentmondások ellenére is elhelyezzük a történelemben.

A) MÓZES

Mózes életét és annak előzményeit rövid előadásban elemezhetjük is, de a Szentírás is rendkívül jól használható a téma bemutatására. Mindemelllett a diákok előtt valószínűleg ismert a történet, hiszen számos feldolgozása van, rajzfilm és film egyaránt. Javasolhatjuk is (akár házi feladatként), hogy a történet bibliai kereteit vessék össze a rajzfilmmel, vagy filmmel.

Ehhez használjuk a Szentírás fejezeteit forrásként. Mít olvasunk ki a 2Móz 1. fejezetéből? Milyen tények azok, amik nyilvánvalóan és egyértelműen számolnak be a zsidóság életének az alakulásáról? Találkoztak-e, ismernek-e a történelemből hasonló eseményeket, vagy mihez tudnák hasonlítani azt a helyzetet, amibe Mózes születik?

Mózes – névelemzés

A név elemzése történhet a) rövid tanári előadással, b) bibliai segédkönyvek használatával, c) előzetesen kiosztott szorgalmi feladatként diák általi beszámolóval.

Feladat:

Tekintsük meg Mózes életének egy-egy momentumát! Figyeljük meg azt is, mi jellemzi Mózeset, hogy tudnánk az ő jellemrajzát az adott történet alapján a legfrappánsabban meghatározni!

Ez esetben a munkát a tananyag által kiterjeszthetjük a 2Móz nagyobb szakaszára is. Az adott címekhez tartozó szakaszok megkeresését bizzuk akár a diákokra. A személyes keresés és találas jobban rögzül, mint ha megadott igeszakasszal kell dolgozniuk. Csak akkor avatkozzunk be, ha nagyon elakadnának!

Az óra elején kialakult párok keressenek választ arra, hogy mit tudunk meg Mózes egy-egy életszakaszáról.

- születés és gyermekkor
- ifjúkor: a fáraó udvarában
- amikor az igazság kiderül: megmentő, egyiptomi herceg, gyilkos, zsidó...
- viaskodása az elhívással
- elhívása
- félelmei
- kapcsolata testvéreivel
- házassága
- ismételt találkozása a hatalommal
- megítélése saját népe között
- engedelmissége
- Isten eszköze
- stb.

Az egyes párok rövid beszámolóí alapján sokféle momentumot ismerhetünk meg Mózes életéből. Ezek segítségével felhívhatjuk a diákok figyelmét arra, hogy Isten elhívásának és kiválasztásának az ismervei előttünk nem mindig ismertek és nem is emberi léptékűek. Megfigyelhetjük, hogy a kiválasztás izgalmas, ellentmondásos, hiszen az alkalmasság nem emberi mérce, nem is önértékelés vagy önhittség alapján, hanem Isten kiválasztó kegyelme alapján történik. Azt is láthatjuk, hogy a kiválasztás folyamata összefoglalható ugyan néhány mondatban, de Isten mégis ad időt arra, hogy mindez megérjen az elhívottban. Láthatjuk, hogy az emberi ellenállást Isten ép érvekkel győzi le. Sőt, fontos, hogy megfogalmazzuk, hogy az előítéletesség a megtapasztalt események által átírható. A gyilkosból lehet Isten által kijelölt útmutató, akinek követésére egy egész nép megmozdul, és útnak indul.

Összefoglalásul készítsünk jellemterképet Mózesről! A párok beszámolóí alapján törekedjünk arra, hogy hogyan formálódik Mózes személyisége, hogyan alakít az ő személyén az Istennel való találkozás, a küldetés.

Beszéljük meg, hogyan formálta Isten Mózeset! Mózes élete alapján vitassuk meg Isten mai gyakorlatát életünk alakulására vonatkozóan!

B) A szabadulás

A szabadulás folyamat, amit hosszú előkészület előz meg. A tanóra során megvizsgálhatjuk, Isten milyen eszközöket választ az ő szabadításának végrehajtásához. Mindezt kiscsoportos feladatként oldjuk meg!

Feladatok:

- Vizsgáljátok meg, milyen körülmények között fogalmazódik meg egy-egy nép életében az Isten szabadítása utáni vágy!
- Keressetek választ arra, milyen emberi erőforrásokat alkalmaz Isten az ő szabadításának végrehajtásához!
- Elemezzétek, mely csapások azok, amelyekhez nem feltétlenül kell isteni beavatkozás! Próbáljátok meg választ adni a kérdésre, milyen emberi eszközökkel lehetett hasonló eredményeket elérni!
- Értelmezzétek a tizedik csapás üzenetét!
- Fogalmazzátok meg, hogyan változott Mózes személyének a megítélése saját népe között!
- Vizsgáljátok meg azokat a helyzetet, ahol az emberi ellenállás szembemegy Isten akaratával! Elemezzétek az ellenállás lehetőségeit!
- Összefoglalásul egy-egy csoport kutatásának összegzésével mutassunk rá azokra a kulcsmomentumokra, amelyek a szabadulástörténet meghatározó pillanatai! Ezeket a momentumokat mindenki jegyzetelje le a füzetébe is!

Befejezésül vonjunk le életünkre vonatkozó következtetéseket Isten szabadító munkájával kapcsolatban!

A csoportok beszámolóí alapján a tanóra végére a szabadítás isteni előkészületei és cselekvő jelenléte mindenki számára ismertté válhat. Fontos, hogy a diákok a csoportbeszámoló alatt már ne a saját feladatuk elvégzésével, vagy további megbeszélésével foglalkozzanak, hanem egymást figyelmesen meghallgassák, az esetleges tisztázatlan kérdéseiket feltegyék, és azokra vagy a csoporttól, vagy tőlünk választ kapjanak, vagy arra közösen keressük meg a válaszlehetőségeket.

IX. „Az Úr a mi Istenünk, egyedül az Úr!” – Szövetség: páska és Tízparancsolat (2Móz 19–20.; 5Móz 4–6)

Hangsúly

Isten folyamatosan gondoskodik a népéről: életet védő szabályokat ad, utat mutat a számukra.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy Isten a kivonulás után is gondoskodott népéről. Ennek jelei: csodák, Tízparancsolat, szolgálattelvők.

Affektív cél: A gondoskodó, életre bátorító Isten iránti bizalom mélyítése.

Pragmatikus cél: A kivonulás utáni időszak jellemzőinek összegyűjtése és rendszerezése a diákokkal együtt.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK/53.) 	páros munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Vándorlás, törvény és kultusz Gyűjtőmunka (TK 59/3.) 	tanári előadás páros munka
	<ul style="list-style-type: none"> Szabályok fogalmazása (TK 59/1.) Összegzés 	csoportmunka közös munka

<p>Házi feladat (1-2 perc)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Interjú a családtagokkal (TK 59/2.) 	<p>egyéni munka</p>
------------------------------------	---	---------------------

Óravázlat leírása

Ráhangelődés

A "Szövetség" fogalmának elmélyítése a cél.

Téma

A mai világ szellemi és kultúrtörténeti helyzete, kortársaink életvitele felveti a kérdést, mennyire aktuális a Tízparancsolat, amely olyan szociális és kulturális körülmények között született, hogy mai korunk és az akkori kor között szinte áthidalhatatlan a szakadék. A Dekalógus nem csak elméletileg, de gyakorlatilag is kérdések elé állítja a mai kor emberét. Ezek a kérdések már nem csak az első kőtábla parancsolataira vonatkoznak, hanem a talán még legelfogadottabb „ne ölj” parancsolat értelmezése is egyre nehezkesebbnek tűnik. A 9. évfolyamos tananyagban azonban nem az etikai és morális mondanivaló a lényeges, hanem a bibliaismereti szempontok a lényegesek. Ezek magyarázatában jelentős segítséget nyújt a Jubileumi kommentár, aminek válogatott mondatait idézzük az alábbiakban:

„Az Exodus könyve középpontjában a Sinai-hegyi szövetségekötés áll. A szövetségekötés törvényadással van összekötve: az Isten akarata szerint való élet a szövetséges hűség bizonyítéka. A szövetségekötés leírása több elemből tevődik össze, ezeknek egy része kijelentésadás, más része kultikus jellegű, középpontban a szövetségszerző Isten megjelenésével, az ún. theofániával. A kötendő szövetség feltétele az, hogy állandóan és engedelmesen hallgasson Izráel az Úr igéjére, a szövetség tartalma pedig maga a kiválasztottság. Az isteni kiválasztó, szövetségbe fogadó szándékra a nép egy akarattal felelt, és elkötelezte magát a kívánt engedelmességre

A szövetség alapokmányának, a tízparancsolatnak a kihirdetése az Úr jelenlétének minden eddiginél jobban érzékelhető módján történik. Ezzel kapcsolatban előzetes rendszabályokat kellett tenni.

A tízparancsolatot, „tíz igének” is neveznek (Ex 34:28), görög eredetű elnevezése az Alexandriai Kelemen óta használt Dekalogus. A tízes szám nem véletlen, szemmel láthatólag egy törvénycsokorról van szó. A tízparancsolatot etikai dekalogusnak is szokták nevezni, szemben olyan törvénygyűjteményekkel, amelyek kultuszi vonatkozásúak.

Az első négy parancsolat nem moralizál, hanem helyes istenismeretre és istentiszteletre tanít. Tökéletes viszont az a jellemzés, amely a szeretet két nagy parancsával kapcsolatban jellemzi az egészet: az első négy parancsolat Isten szeretetére, a következő hat az embertárs szeretetére tanít. A törvénytábla kötelesség természetesen egyes emberek életében válik valóra, vagy hiúsul meg. Ezek ún. apodiktikus fogalmazású törvények. Kizárólagos fogalmazásukkal illusztrálják, hogy az egész életet igénylik, és természetes dolognak veszik, hogy Izráel nem imád(hat) más isteneket, nem öl(het) stb.”

Az első kőtábla Isten és ember kapcsolatáról, a második ember és ember békeséges együttélésének feltételeit írja le.

A szentírási Tízparancsolat a maga rövidségével, egyszerű és tiszta megfogalmazásával szinte egyedülálló. A szabadság tíz feltételét tárja elénk a parancsolatok sora, amiknek különlegességük, hogy a héber nyelvtani szerkezet felszólító módja azonos alakú az egyszerű jövő idő megfogalmazásával. Ezért a parancsolatokat így is fordíthatnánk: nem fogsz ölni... Tiltás helyett ígéret hangzik felénk. Ha az első parancsolat érvényesül, a többi automatikusan igazzá lehet. Barthnak és Luthernek e téren igaza lehet, amikor azt mondják, hogy gyakorlatilag az evangélium elsődleges szerepe olyan jelentős, hogy a parancsolat már szinte jelentőségét veszti. Kálvinnál a törvény szerepe a maga módján szintén pozitív, hiszen értelmezése szerint a törvény tükör és Krisztushoz vezető mester (Usus legis paedagogicus). A törvény rámutat, hogy nekünk büntetés, halál és kárhozat jár. A másik haszna a törvénynek, hogy fék és zabola, azaz fékező, fegyelmező mester, Kálvin ezt „féken tartó kegyelemnek” nevezi, a törvény társadalmi, közösségi hasznáról beszélünk (Usus legis politicus). A törvény harmadik haszna az iránymutatás, ösztöke-szerep. Az szeret, aki Isten törvényét cselekedeteiben betartja. Ebben az esetben válik a külső törvény belsővé, az életben megvalósuló gyakorlattá.

„A törvény evangélium nélkül törvényeskedés, képmutató teljesítmény-vallás lesz, az evangélium törvény nélkül pedig parttalan, tartalma vesztett spiritualizálás, amelynek a való éléhez nincs köze”. (Szűcs)

Jézus tanítása azonban mindannyiunknak utat mutat: „*szerezzétek egymást, ahogy én szerettelek titeket*” (Jn 13,34).

Felhasznált és figyelembe vett irodalom:

Barth Károly: Evangélium és törvény. Kálvin Kiadó, Budapest. 1996

Douma J. Dr.: A Tízparancsolat. Iránytű Kiadó, Budapest. 1994

Jubileumi Kommentár - I. kötet; Kálvin Kiadó, Budapest. 1995

Keresztyén bibliai lexikon I-II. Kálvin Kiadó, Budapest. 2000/2004

Lochman, Jan Milič: A szabadság útjelzői. Kálvin Kiadó, Budapest. 1993

Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. KRE HTK, Budapest. 2007. 2. kiadás

Varga Györgyi – Zsugyel Adél: Közelebb az Ószövetséghez – evangélikus hittankönyv 16-17 évesek számára. Luther Kiadó, Budapest. 2003

Téma feldolgozása

A)

A Szent által kinyilvánított szövetség és a páska ünnepe.

Mindkét esetben megjelenik a Szenttel való találkozás feszültsége. Az öröm és félelem, a cselekvés és az alkalmatlanság, a veszteség-nyereség, a lemondás-gondoskodás.

A kerettanterv a Tízparancsolattal kohéziós modulban éppúgy, mint az etika alapmodulban foglalkozik. Így a Tízparancsolat elemzésével esetünkben nem feltétlenül releváns, jelen tananyagnak inkább csak egyik részeleme.

Így a hangsúly a nép két meghatározó élményére is fókuszálható: a tizedik csapáshoz kapcsolódó páskaünnepre és a Sinai-hegyi theofánia-élményre.

Mindkét esemény választható. A diákok egy része így a páskaünnepet dolgozza fel, míg a másik csoport a Sinai- hegyi eseményeket. A két csoport tagjai 10-15 percet kapnak a történet megismerésére, átgondolására, és az önálló munkára. A feladat, hogy beleélve magukat az esemény valamelyik szereplőjének a helyzetébe, aki lehet

- Mózes,
- Mirjam
- egy elsőszülött zsidó fiú,
- idős özvegyasszony, stb.
- (bizzuk nyugodtan a diákok fantáziájára a dolgot)!

Gondolják át, és néhány mondatban írják le képzeletbeli élménybeszámolójukat arról, hogyan élték meg Isten beavatkozását, szabadítását, megjelenését!

Az azonos történetet választó diákok beszéljék meg a személyes élménybeszámolóikat, és a történeteikből alkossanak egy közös bemutatót! Az erre szánt idő kb. 10-15 perc lehet.

A csoport az óra utolsó előtti szakaszában 3-3 percben bemutatja a saját történetét.

Zárásként minden diák egy mondatban jelezzen vissza, mit gondol a Szenttel való találkozásról!

B)

Az élet kereteinek átértékelése a Szenttel történt találkozásunkat és szabadításunkat követően.

A Szenttel való találkozás alapján teher a törvény, vagy van haszna? Milyen hétköznapi eseményekben jelenik meg a törvény haszna, illetve mi az a teher, ami miatt nehéz? A diákok csoportokban keressenek érveket pro és kontra. Mindezek alapján gondolkozzanak el azon, hogy mi lehet az a szándék, ami miatt az ember ilyen szabályokat kap!

A beszélgetést segíti Ernst Lange Tízszabadság c. írása, amely letölthető a <http://www.peterfy.hu/hu/node/77> oldalról.

C/

A diákok erkölcsi igazságérzete gyakorlatilag fölhasználható arra, hogy az isteni útmutatással szembeszegülő embert közelítsük meg kritikai szempontjainkkal, és így fedezzük föl közösen mindazt, ami bizonyossága annak, hogy az emberi hűtlenség és gonoszság ellenére Isten szeretete biztos pont a Szentírás minden lapján és életünk minden napján. A hittanóra feladata az, hogy kihasználva ezt a kori sajátosságot, minden lehetőséget ez irányba mozgósítsunk.

A párbeszéd, a vita, a véleményformálás a legalkalmasabb eszköz a tananyag jobb megértésének az átadására. Fontos, hogy a diák érzelmileg is átélje az adott tananyag egyes

részleteit, továbbá megtapasztalja és végiggondolja, hogy minden etikai szempont fölött áll az isteni gondviselés és kegyelem.

A Tízparancsolat szükségszerűségének a belátásához, megértéséhez és meglátásához lehetséges megközelítésnek tartjuk, hogy a diákok maguk alkossanak csoportmunkában családi tízparancsolatot. E családi tízparancsolat is két kőtáblán készül, az egyik a család általános eszmei/ nevelési háttérét határozza meg, a másik a gyakorlati élet szabályait foglalja össze. Az elkészült családi tízparancsolatokból konszenzus alapján készítjük el az osztály családi tízparancsolatát. Majd közösen meghatározzuk, miért is jó egy ilyen Tízparancsolat. A beszélgetést átvezetjük Isten Tízparancsolatának a céljára, aminek indoklásában a serdülőkori hipotézis-alkotást használva motiváljuk a diákokat az indoklások megalkotására.

Eszközök

Az ószövetségi kérdések megvitatásához alapfeltétel a Szentírás jelenléte. A továbbiakban fontos egy nagy lap, amin a diákok csoportban dolgozva gondolataikat leírhatják. Szükségesek filcek – lehetőleg mindenkinek saját színű, papír, tollak.

Célok

A központi cél a Tízparancsolat megítélésének átformálása: ismerje fel a diák, hogy a Tízparancsolat Isten ajándéka, hasznos és szükséges, megléte az egész gondolkodásunkat áthatja. Ismerje fel továbbá, hogy megtartása nehézségekbe ütközik, ezért életünk alapfeltétele az isteni kegyelem és szeretet.

Célok: önálló véleményalkotás, logikai kapcsolatok építése, érvelés, a már ismert bibliai történetek megfelelő alkalmazása, Krisztus elégtétele a törvény betartása.

X. „Az Urat szolgáljuk!” – Honfoglalás: az első vezetők (Bír 6–8)

Hangsúly

Az Isten iránti elkötelezettség döntést igényel.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: Józsué és a bírák történeteinek keresztül annak a felismertetése, hogy az Isten iránti elkötelezettség az egyén döntését igényli.

Affektív cél: Az Isten iránti elkötelezettség érzelmi hátterének megerősítése.

Pragmatikus cél: A honfoglalás és bírák kora jellegzetességeinek megismertetése és rendszerezése.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK/60) és /vagy Ötletbörze 	közös munka (vita)
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A honfoglalás korának bevezetése A sikemi országgyűlés jelentősége 	tanári előadás közös munka
	<ul style="list-style-type: none"> Csoportmunka (ld. Óravázlat leírása című résznél) Összegzés 	páros munka közös munka
Házi feladat (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Nézz utána! (TK 68/2.) és/vagy (TK 68/3.) 	egyéni munka

Óravázlat leírása

Ráhangolódás

A népgyűlés élménye rendszeres része egy-egy osztályközösségnek. Iskolai, diák- vagy egyéb programok szervezésében az osztálynak döntenie kell.

A népgyűlés témájának kiválasztása önmagában lehet a ráhangolódás. Minden diák gondolja át, mely téma lehetne az, amivel foglalkozhatna az osztály/ csoport. Ezeket a témákat írjuk fel a táblára, a témához diákok monogramját is feltüntetve! Azonos téma esetén válasszanak a témához maguk közül témavezetőt! Az osztály szavazza meg a témát úgy, hogy mindenki két szavazattal bír! Ezt követően szavazzák meg azt a személyt, aki az adott téma kapcsán összefoglaló beszámolót és buzdító útmutatást készít az osztálynak/ csoportnak!

Ezek után már megbeszélhetjük az élményt, ami kitérhet az alábbi pontokra:

- Mi alapján választunk témát?
- Mennyire befolyásol bennünket a témavezető személye?
- Mitől alkalmas valaki arra, hogy egy téma felelőse, egy feladat elvégzésének vezetője legyen?
- Mi teszi az adott személyt hitelessé?
- Mennyire befolyásol bennünket fontos döntésekben egy hiteles személy példamutatása?
- Milyen szabályokat vélünk fölismereni magunkra vagy közösségünkre vonatkozóan egy-egy ilyen döntési helyzetben?
- Beszéljük meg, milyen helyzetekben válik szinte szükségszerűvé, hogy vezetőt válasszunk!

Téma

Témánk rendkívül komplex, hiszen a bírák kora Mózessel elkezdődve Józsuén át a Bírák könyvéig a végletesnek ható feltétlen engedelmesség elvéből kiindulva vezet át a másik végletig, ahol „mindenki azt tette, amit jónak látott”.

Téma feldolgozása

Mire képes egy nemzedék? Hogyan kezdünk új életet idegenben? Milyen szempontok vezéreljenek bennünket? Népből, közösségből, családban vagy egyénben gondolkodjunk?

A téma feldolgozásához korunk kérdéseiből is kiindulhatunk. A bírák teljes korát átölelendő azonban a kereteket jól kézben kell tartani. Ezt el is mondhatjuk a diákoknak, jelezve, hogy ebben közösségre ki vagyunk szolgáltatva az ő együttműködésüknek. Ha minden rendben zajlik, sikerülhet a teljes tananyagot átfognunk, ha azonban túl nagy a szabadság, a végére nincs semmi garancia. Valami hasonlóról szól a bírák kora.

Olyan csoportmunkára van tehát szükség, ahol minden csoport elvégzi a maga feladatát, és az egyes csoportok munkájára épít a következő csoport. Fontos tehát a sorrend, a téma feldolgozása, az idő tartása, az, hogy mindenki aktívan részt vegyen a feladatban. Olyan ez, mintha hont foglalnánk! A siker érdekében mindenkire szükség van, mindenkinek fontos szerepe és feladata van!

Tisztáznunk kell azokat a korra vonatkozó jellemzőket, amelyek a Szentírásból nem olvashatóak ki. Ilyen Józsué és a bírák korának időbeni elhelyezése, a bírák működésének párhuzamossága, területi (regionális) szerepüknek a tisztázása.

A téma feldolgozására két ötlet:

A) Honfoglalástól a Bírák koráig

A csoportok munkája egymásra épül, de átöleli az egész korszakot!

1. csoport

Mózes nevezi ki az első bírakat. Vizsgáljátok meg a 2Móz 18,13kk alapján a bírá feladatát Mózes korában!

2. csoport:

Járj utána, hogy mit jelent Józsué neve, mi jellemző a jó vezetőre Józsué egyes részei alapján! Az ő tevékenysége alapján ismertessétek, mi lehet a bírá feladata!

3. csoport

Hasonlítsátok össze Aj és Jerikó elfoglalásának a történetét! Vizsgáljátok meg, mi a különbség, ami miatt az egyik sikeres, a másik vesztes honfoglalási esemény! Mi lehet egy ilyen helyzetben a bírá feladata, mit kell megőriznie?

4. csoport

Alkossátok meg a hatékony népgyűlés szempontrendszerét! Nevezzétek meg a népgyűlés hitelességét szolgáló elemeket! Mi jellemzi a történet alapján a bírát?

5. csoport

Keressétek ki a kis bírakat, soroljátok fel valamennyit! Vizsgáljátok meg a történeteik alapján, milyen ismétlődő elemek jellemezték a bírák korát, és mi a bírá feladata!

6. csoport

Nevezzétek meg a nagy bírakat! Válasszatok egyet-kettőt, és életük alapján fogalmazzátok meg a bírák feladatát!

Összegzés:

A csoportok egymást követően beszámolóí segítségével közösen rakjuk össze a bírák korának jellemző vonásait, a bírák szerepét és feladatát, a kor jellemzését!

Mai példák segítségével (újságcikkek arról, hogy ki miért megy ma Magyarországról külföldre) fogalmazzátok meg, mi szolgálja a közösség érdekét, és ahhoz minek kellene szerintetek teljesülnie! Azt is fogalmazzátok meg, mi minden vezethet ahhoz, hogy valaki külföldre költözzön (akár időszakosan, akár véglegesen)! Mivel jár szerintetek egy ilyen folyamat (nyereség-veszteség viszonylatban)?

B) Honfoglalástól a Bírák koráig

Csoportfeladat:

1. csoport

Vizsgáljátok meg, hogyan érvényesül Isten akarata Józsué korában!

Keressetek szabályszerűségeket, avagy határozzátok meg azt a feltételrendszert, ami meghatározza a társadalom életét!

Vitassátok meg, hogyan kapcsolódik egymáshoz és milyen szerepe van az adott időszakban:
az Isten szövetsége - vezető – közösség – egyén!

Készítsetek erről vázlatot, aminek alapján csoportotok véleményét ismertetitek a többiekkel!

2. csoport

Vizsgáljátok meg a kis bírák történetein keresztül, hogyan érvényesül Isten akarata a bírák korában!

Keressetek szabályszerűségeket, avagy határozzátok meg azt a feltételrendszert, ami meghatározza a társadalom életét!

Vitassátok meg, hogyan kapcsolódik egymáshoz, és milyen szerepe van az adott időszakban:
az Isten szövetsége - vezető – közösség – egyén!

Készítsetek erről vázlatot, aminek alapján csoportotok véleményét ismertetitek a többiekkel!

3. csoport

Vizsgáljátok meg Gedeon segítségével, hogyan érvényesül Isten akarata a bírák korában!

Keressetek szabályszerűségeket, avagy határozzátok meg azt a feltételrendszert, ami meghatározza a társadalom életét!

Vitassátok meg, hogyan kapcsolódik egymáshoz és milyen szerepe van az adott időszakban:
az Isten szövetsége - vezető – közösség – egyén!

Készítsetek erről vázlatot, aminek alapján csoportotok véleményét ismertetitek a többiekkel!

XI. „Isten uralkodik!” – Királyt! Sámuel és Saul (1Sám 8–31)

Hangsúly

Az Istenhez való tartozás, Isten követése az egész életünket (feladatunkat) áthatja.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: Sámuel próféta és Saul királysága kapcsán az Istentől adott vezető feladatának és munkásságának bemutatása.

Affektív cél: A vezetői (feladatvégzői) attitűd formálása a Szentírás alapján.

Pragmatikus cél: Az Istenhez tartozás, és a mindennapi életben megjelenő gyakorlati következményeinek áttekintése a tanult példák alapján.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK/69.) 	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Ötletbörze (1. Óravázlat leírása A.) és/vagy Vita (érvek és ellenérvek gyűjtése – 1. Óravázlat leírása B.) 	közös munka csoportmunka
	<ul style="list-style-type: none"> A királyválasztás szempontjai (1. Óravázlat leírása C.pont) Összegzés 	csoportmunka közös munka
Házi feladat (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Házi feladat (TK 76/6.) és/vagy Bemutató készítése a királyokról a következő órára 	egyéni munka csoportmunka

Óravázlat leírása

Ráhangolódás

A DÖK-választás általában minden iskolában bevett gyakorlat. Ennek egy humorosabb változata a királyválasztás.

A ráhangolódásnak többféle lehetősége van. A tankönyvben felsorolt kérdések mellett olyan királyválasztást is rendezhetünk, ahol mindenkire egy-egy, a személyiségének legmegfelelőbb királyságot rendelünk.

Minden esetben törekedjünk arra, hogy a játék ne legyen bántó!

Rövid játéklehetőség:

Állószobor

Megkérünk egy diákot, hogy álljon ki a teremben egy szabadabb területre. Felhívjuk a figyelmét, hogy a lehető legtermészetesebben álljon ott, és semmiképpen ne változtasson a helyzetén.

Majd három diákkal halkán megbeszéljük, lehetőleg úgy, hogy a többiek ne hallják, hogy vegyenek fel olyan testhelyzetet, amellyel kifejezik a kiállított diákkal szembeni hódolatukat, hiszen ő a király. Ennek az utasításnak a közlését előre elkészített kártyán is közölhetjük, mert így még az sem lesz számukra nyilvánvaló, hogy mindhármuknak ugyanaz a feladata.

Miután ők is megtalálták a megfelelő pozíciót, ismételten hangsúlyozzuk, hogy a szoborban senki sem változtat a pozícióján.

Megkérdezzük az osztályt, hogy kit látunk az elsőként kiállított fiú szerepében.

Beszélgetés a ráhangolódás alapján:

Bármelyik feladatot is végezzük el, jó téma, hogy ki tesz kit királlyá, hogyan befolyásolja a környezet a közösség, de az egyén életét is!

Mit tett vajon Saul azért, hogy király legyen?

Téma

Környezeti hatások és engedelmesség, Isten akaratának feszültsége

Alkalmasság a vezetésre – személyi adottságok, külső elhívás, belső meggyőződés

Téma feldolgozása

Beszélgetés a ráhangolódás alapján:

Bármelyik feladatot is végezzük el, jó téma, hogy ki tesz kit királlyá, hogyan befolyásolja a környezet a közösség, de az egyén életét is! Mindennek a megállapításához elsődleges forrásunk a Szentírás. Az órán többféle feladattal elemezhetjük a forrásokat, és juthatunk dűlőre annak kérdésében, mi vezetett odáig, hogy Izráel népe királyt választ magának.

Mi indokolja a királyságot?

A) Ötlebörze

Mi szükséges ahhoz, hogy megfogalmazódjon az igény: király kell Izráel népének?

Az egyes ötleteket a táblára írjuk fel. Olvassuk el az 1Sám 8,1–5 szakaszt, és az alapján a valós okokkal pontosítsuk az ötlebörzén összeszedett szempontokat!

B) Vita

Mi szól a királyság mellett és mi ellene?

Osszuk az osztályt/ csoportot két csoportra, az egyik csoport keressen érveket a királyság mellett, a másik ellene! Az érvek és ellenérvek megkereséséhez keressenek az 1Sám 8-31.

fejezetekben támpontokat, illetve ha a csoport összetétele engedi, visszanyúlhatnak a bírák koráig is.

A csoportok vizsgálják meg érveiket abból a szempontból is, hogy mi az, amiben Saulnál igazolódna érveik, illetve mely szempontoknál vallott Saul kudarcot és vajon miért!

A és B esetében egyaránt folytatható a C variációval, de önállóan is elégséges.

C) A királyválasztás szempontjai: Mit tett vajon Saul azért, hogy király legyen?

A játék már rávezetett bennünket arra, hogy nem vagyunk mindannyian alkalmasak arra, hogy fontos dolgokban meghatározóak legyünk, illetve azt is megmutathatja, hogy a közösség felismerhet másokban olyan tulajdonságokat, amik kiemelhetik az illetőt.

Mi alapján döntünk? Mennyire befolyásol a külső, avagy ha jobban megismerünk valakit, hogyan változhat a véleményünk? Hogyan befolyásolja döntésünket a környezet hatása? (Emlékeztethetjük a diákokat a különböző tehetségkutató versenyekre is!)

Csoportmunka

Saulra vonatkozóan a királlyá kenetés történeteinek segítségével keressük meg csoportmunkában azokat a vonásokat, amelyek Saulnál bizonyítják alkalmasságát, számításba jönnek!

1. csoport:

Az 1Sám 9–10,16 alapján állapítsátok meg, mi teszi Sault alkalmassá a királlyságra! (alkalmas, mert Isten őt jelöli ki, találkozik a prófétával, akit vendégül lát)

2. csoport:

Az 1Sám 10,17–27 alapján állapítsátok meg, mi teszi Sault alkalmassá a királlyságra! (sorsvetés, egy fejjel magasabb)

3. csoport

Az 1Sám 11 alapján állapítsátok meg, mi teszi Sault alkalmassá a királlyságra! (jó harcevezérnek tűnik, győz az ammóniak fölött)

Összefoglalás

A téma kapcsán keressük meg a választ arra, hogy mi a

- demokrácia
- teokrácia
- autokrácia
- bürokrácia, stb.

Ezt megtehetjük csoportban, de akár közösen is. Beszéljük meg, melyik formának mik az előnyei, hátrányai, illetve véleményezzük, melyik lehet a legmegnyugtatóbb rendszer és miért!

Zárás

Kis csoportokban keressenek a diákok példát arra, hogyan befolyásolja a család életét a környezet! Keressenek jó és rossz példákat egyaránt! Egy-egy csoport röviden beszámolhat a többieknek, de nem feltétlenül kell minden kis csoportnak megszólalnia.

Házi feladat

A tankönyv feladataiból lehet egyet választani, amire az órán nem jutott idő (l. TK 73. o.)

XII. „Adj engedelmes szívet!” – Dávid és Salamon uralkodása

Hangsúly

Az Isten iránti engedelmisség gyakorlati példái.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: Dávid és Salamon életén keresztül rámutatni arra, hogy mit jelent az engedelmisség és Isten követése.

Affektív cél: Az Isten iránti engedelmisség segítő és hátráltató attitűdjének feltérképezése.

Pragmatikus cél: A diákok bátorítása arra, hogy a Szentírás leírása és tanítása alapján gyűjtsék össze azokat a tetteket Dávid és Salamon életéből, melyekben Istennek engedelmeskedtek, majd gyűjtsenek mai példákat ezek nyomán.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK/74.) 	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Kiselőadások megtartása és/vagy A királyság korának bemutatása 	<p>csoportmunka</p> <p>tanári előadás</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Dávid és Salamon uralkodásának összehasonlítása (TK. 80/4.) Szerepjáték és megbeszélés (TK80/1-2.) Összegzés 	<p>páros munka</p> <p>közös munka</p>
Házi feladat (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> TK 80/3. és/vagy Szorgalmi feladat: templom makettjének készítése 	<p>egyéni munka és/vagy</p> <p>páros munka</p>

Óravázlat leírása

Ráhangolódás

Az előző óra alapján felelevenítjük a már megbeszélteket.

Téma

Dávid és Salamon uralkodásának az ismertetése: hitük, uralkodásuk jellemzése, hibáik, építkezések, igazságosságuk, gyengeségeik, bátorságuk, bölcsességük – mind-mind téma lehet.

Téma feldolgozása

A) A téma feldolgozása előzetesen vállalt beszámoló alapján történik. A beszámoló összeállításában többen is részt vehetnek, és a szöveges beszámoló mellé képes, zenés összeállítást is készíthetnek.

B) A téma bemutatása úgy is lehetséges, hogy az osztály egyik fele Dávid, a másik fele Salamon életéből készít egy-egy bemutatót úgy, hogy mindenkinek kell valamilyen formában szerepelnie. A feladatot szintén előzetesen adjuk ki.

C) A téma feldolgozása lehet összehasonlító elemzés is. A diákok párban, vagy négyesével dolgozzanak! A tananyag egyes részeit dolgozzák fel úgy, hogy egyik Dávid, a másik Salamon király életében vizsgálja meg ugyanazt a kérdést!

Ilyen összehasonlítást végezhetnek az alábbi kérdést vizsgálva:

Dávid és Salamon

- hite, kapcsolata Istennel
- királlyá választása
- családi élete
- kapcsolata gyermekeivel
- a szentély, illetve a templom építése
- építkezések
- harcok
- hibái és gyengeségei, kudarok
- talentumai, eredményei

D) Kreatív feladat: A templom makettjének elkészítése

Az A/ B vagy C/ feladatok mellett párhuzamosan néhány diákból álló csapat elkészítheti a templom makettjét. Ehhez segédeszközöket: karton, olló, ragasztó, színes papír, újság, stb. biztosítása szükséges.

XIII. „tizenkét részre hasította” – A kettészakadt ország (1Kir 12)

Hangsúly

A döntéshelyzetekben lehet és érdemes Isten akaratát keresni.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: A királyok történeteinek keresztül arra való rámutatás, hogy a Szentírás szerint jó és rossz vezető attól függően lesz az egyén, hogy Istent követi-e tetteiben és döntéseiben.

Affektív cél: A jó és rossz döntések érzelmi hátterének, akadályozó és elősegítő tényezőinek feltérképezése.

Pragmatikus cél: A kettészakadt királyság áttekintése során annak a feltérképezése, hogy milyen hosszú távú következménye lehet az Isten követésének, ill. kizárólag az emberi érdekek keresésének.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none">Órakezdés, imádság, éneklés	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none">A tankönyv motivációs feladata (TK/81.)	közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none">Az ország kettészakadásának körülményei és következménye és/vagySzerepjáték	tanári előadás (TK 83. térkép) csoportmunka
	<ul style="list-style-type: none">Forráselemzés (1. TK 85. táblázat) és/vagyJó királyok és tetteik (TK 90/2.)Összegzés	közös munka csoportmunka közös munka

Házi feladat (1-2 perc)	• Összehasonlítás (TK 90/1).	egyéni munka
----------------------------	------------------------------	--------------

Óravázlat leírása

Ráhangelődés

A kettészakadás története tömören le van írva a 12. fejezetben. Így a tankönyv motivációs feladata után, annak elolvasása, és az eljátszáshoz való feldolgozása rövid idő alatt lebonyolítható. Az osztály létszámától függően érdemes átgondolni, hogy esetleg több csoport is előadja.

Téma feldolgozása

A téma eljátszása során átélteket beszéljük meg. Ebben segítő kérdések lehetnek:

- Milyen érzések töltöttek el, amikor...
- Hogyan élted meg azt, hogy...
- Mennyire érezted jól magad...
- Meg voltál-e győződve a saját igazságodról...
- Hogyan hatott rád, amikor ellened/ melletted döntöttek?

Beszélgessünk a témáról! Keressünk párhuzamokat – akár a jelen Magyarország példájából kiindulva!

A feladattár felvetései mellett érvényesíthető szempontok még:

- Hogyan látják a diákok, mennyire és mi okból szakadhat szét egy ország, egy társadalom?
- Törvényszerű-e az, hogy a mesterségesen létrehozott országok előbb-utóbb szétesnek, mint a volt Jugoszlávia, Csehszlovákia, vagy a talán általuk is ismert Szovjetunió? Vagy mi van Dél- és Észak-Korea esetében?
- Vajon ők mit tennének ők, ha a Duna választóvonal lenne két Magyarország között?
- Milyen határok lehetnek még?
- Mit gondolnak, hogyan élik meg az emberek, hogy hirtelen határt húznak ott, ahol korábban zavartalan volt az átjárás? (Pl. Trianont hogyan élhették meg azok, akik kívül rekedtek az országon, és idegen népek által uralt területen, ellenséges légkörben kell(ett) élni mindennapjaikat?)
- Milyen tanácsadókra lenne szerintük egy ország vezetőinek lenni ahhoz, hogy ne következzenek be ilyen események?
- Ismernek-e olyan személyeket, akiknek menekülniük kellett, vagy elüldözték hazájukból?

A továbbiakban közös munkával vizsgáljuk meg a tankönyvben is említett királyok közül néhánynak a tevékenységét! Keressünk példát a jóra, mutassunk példát a rosszra! A megadott igehelyeket felolvassa egy kijelölt diák, de a többiek is kikeresik a Bibliában, és figyelemmel kísérik ezeket a beszámolókat.

XIV. „Új szívet adok nektek!” – Prófétaság az Ószövetségben

Hangsúly

Isten üzenetének közvetítőiként prófétákat hív el.

Valláspedagógiai célok

Kognitív cél: A prófétaság fogalmának, ószövetségi tartalmának és az ószövetségi próféták küldetésének megismertetése.

Affektív cél: A prófétai lelkület érzelmi hátterének feltérképezése.

Pragmatikus cél: A tanulók bátorítása arra, hogy kiválasztott próféták történeteinek keresztül összegyűjtsék az ószövetségi prófétaság jellemzőit.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK/91.) A feladat megbeszélése 	<p>egyéni munka</p> <p>közös munka</p>
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A prófétaság kialakulása A nagypróféták (1. Óravázlat leírása A.) <p>és/vagy</p> <ul style="list-style-type: none"> A kispróféták (1. Óravázlat leírása B.) <p>és/vagy</p> <ul style="list-style-type: none"> Illés próféta (1. Óravázlat leírása C.) 	<p>tanári előadás</p> <p>csoportmunka</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Csoportmunka bemutatása Összegzés 	<p>csoportmunka</p> <p>közös munka</p>

Házi feladat (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> • Gyűjtőmunka (TK 98/3.) és/vagy • TK 98/4. és/vagy • Fogalmazás (TK 98/8.) 	egyéni munka
----------------------------	---	--------------

Óravázlat leírása

Ráhangelődés

A feladat jól érzékeltetheti a próféták szerepét és feladatát. Ugyanakkor gyorsan elvégezhető feladat. Elvégzésére a további feladatok miatt max. 5 percünk van.

Téma

A téma feldolgozása az adott tanár választásán is múlik. Az alapkövetelmény és az optimum között hatalmas a távolság.

Téma feldolgozása

A feldolgozáshoz javasolt min. két tanítási óra. Ezen kívül döntenünk kell, mennyit akarunk megtanítani.

A.: Nagypróféták

A) Nagy próféták - személyükben

A feldolgozásukhoz javasolt módszer az ún. piac-módszer.

A diákok min. 4 fős csoportokban dolgoznak, minden csoport egy-egy nagy prófétával dolgozik adott szempontok szerint. Ha kis létszámú a csoport, értelemszerűen a nagy próféták közül is kiválasztjuk azokat, akikkel szeretnénk foglalkozni.

A diákok egy A/3 lapra vagy kartonra dolgozzák fel az adott prófétai könyvet. Összesen 10 kulcsszó szerepelhet, a további információkat illusztráció/ rajz segítségével fejezhetik ki.

Aminek mindenképp meg kell jelennie:

- a próféta nevének jelentése és elhívása
- működésének legfőbb elemei
- központi gondolata/ üzenete, pl.: Ezékiel: őrálló
- tevékenységének ideje – a kor, amiben élt, pl.: kortársak, uralkodók, hozzávetőleges évszám

A bemutató elkészítésére rendelkezésre álló idő max. 15 perc.

Ezt követően a diákok közül egy ott marad, ő lesz az „árus”? Akihez a többi csoportból csoportonként egy-egy diák jön „vásárolni”. Rákérdezhet a kulcsszavakra, az illusztrációkra, rajzokra. Az „árus” minden kérdésre válaszolhat, de csak a tananyaggal kapcsolatban.

A vásárlók figyeljék egymás kérdéseit is, lehetőleg ne vágjanak feltétlen egymás szavába, hiszen az információ mindenkinek egyformán fontos! Mellesleg a bevásárlásra szánt idő korlátozott: max. 8 perc. Törekedjenek arra, hogy valamennyi a prófétákra vonatkozó előzetesen megadott szemponthoz kapjanak választ az „árustól”!

A bevásárlást követően mindenki visszatér, és kölcsönösen beszámolnak egymásnak: elmondják, mit vásároltak. A csoporttársak jegyzeteket készítenek a beszámolóból. Az erre szánt idő max. 9 perc. Ha valami véletlenül mégis elmaradt, vissza lehet menni még a hiányzó

információkat beszerezni, de ez nem tarthat 2 percnél tovább, az ezt követő beszámoló pedig max. 4 perc lehet.

A feladat időkerete a 45 perces órát szétfeszíti, de törekedjünk arra, hogy a beszámolók az óra végéig elhangozzanak! A következő órát pedig egy táblázattal kezdjük, amit a diákoknak csoportosan ki kell tölteniük. A táblázat tartalmazza a négy próféta nevét, és az előzetesen megadott 4 szempontot. Összesen 16 információt kell a diákoknak összeszedniük ahhoz, hogy a teljes táblázatot kitöltsék, ami egyben az előző óra anyagának a számonkéréseként is kezelhető.

Név	Elhívás	Működésének elemei	Központi gondolata	Kora – kortársak, események
Ézsaiás				
Jeremiás				
Ezékiel				
Dániel				

B) Próféták üzeneteikben:

A csoportok témái:

1. csoport: elhívásuk
2. csoport: társadalmi megítélésük
3. csoport: sajátosságok
4. csoport: jövőndölések

A feladat ugyanez, csak a csoportok összehasonlító elemzéssel végzik a feladatukat mind a négy próféta vonatkozásban. Ez a feladat jelentősen bonyolultabb az előbbinél, de a csoport képességeinek megfelelően kivitelezhető. További támogatást nyújthatunk, ha az egyes igeszakaszokat pontosabban meghatározzuk.

B.: Kispróféták

Csoportmunka

A tananyag feldolgozásához több szempontot figyelembe vehetünk.

A) Egyrészt dolgozhatnak a csoportok a szerint, ahogyan a kisprófétákat csoportosíthatjuk.

1. csoport: Északiak (Hóseás, Ámósz, Jónás)
2. csoport: Déliek vagy Júdaiak (Jóel, Mikeás, Zofóniás)
3. csoport: Pogányokhoz (Adbiás, Náhum, Habakukk)
4. csoport: Hazatérve (Haggeus, Zakariás, Malakiás)

A szempont, amit a csoportok feldolgozhatnak:

- a próféták nevének jelentése
- a prófécia alapgondolata
- hasonlóságok
- sajátosságok

Próféta	Nevének	elhívása	Fontos üzenete	Kora kb.
---------	---------	----------	----------------	----------

	jelentése			
Hóseás	<i>az Úr megsegít</i>	<i>1,1</i>	Isten eljegyzí népét örökre	Kr. e. 760-720 Ámósz és Mikeás kortársa, II. Jeroboám
Ámósz	<i>teherhordozó</i>	<i>1,1 és 7,14-17</i>	Hamis istentiszteleték és szociális bűnök ellen	Kr. e. 8. sz. Hóseás kortársa
Jónás	<i>galamb</i>		Ninive megtérésre hívása	Kr. e. 790-750, II. Jeroboám idején.
Jóel	<i>az Úr az Isten</i>		Gyász (sáskajárás) és az Úr nagy napjának eljövetele, Szentlélek kitöltetése	Kr. e. 9-8. / vagy 6-5. sz.,
Mikeás	<i>Kicsoda olyan, mint az Úr?</i>	<i>3,9</i>	Kemény ítélet gazdagok, hamis próféták ellen, béke korszakának jövendölése: <i>maradék</i>	Kr. e. 730-700 körül, Ézsaiás kortársa, Jótám, Áház és Ezékiás uralkodása alatt Jer 26,18-19-ben említi
Zofóniás	<i>az Úr megvéd</i>		Mindent megrendítõ ítélet: a HARAG NAPJA, biztatás visszatérni Istenhez: <i>maradék</i>	639-622 között, Jósiás király, Jeremiás, Náhúm és Habakukk, esetleg Abdiás is kortársa
Adbiás	<i>az Úr szolgálja</i>		Edomiták elleni prófécia	
Náhúm	<i>megvigasztalt</i>		Asszíria fővárosának, Ninivének a bukását jövendõli meg	Kr. e. 663 (630)-612 között
Habakukk	<i>átölelt</i>	<i>1,1</i>	Hitbõl való megigazulás	Kr. e. 612-605-között, Jóákim uralkodása idején
Haggeus	<i>ünnepem</i>		Építkezésre hívás	Kr. e. 520 körül, Zakariás és Dáriusz kortársa
Zakariás	<i>Jahve</i>	<i>1,1-6</i>	Újjáépítés,	Kr. e. 520 körül

	<i>megemlékezett róla, az Úr dicsőséges</i>		látomások, messiási jövendölések	
Malakiás	<i>Küldöttem, hírnököm</i>		Izrael bűne és elszakadása, ítélet a hűtleneknek, áldás a hűeknek, az Úr napja: Illés eljövetele	Kr. e. 5. sz.

A csoportok munkájához fénymásolatokat készíthetünk a magyarázatos Biblia egy-egy könyvhöz írt bevezetőjét, vagy bevihetjük a Bibliai nevek és fogalmak c. könyvet, a Bibliaismereti kézikönyvet és egyéb segédeszközöket, amelyek segítségével a csoport a feladattal megbirkózhat.

A feladat hasonló, mint az előző esetben, a tanulók készítsenek plakátot, amin író-olvasó találkozót hirdetnek három-három prófétával.

A diákoknak arról kell beszámolniuk, hogy mely plakáton mit olvastak.

Végül szavazzák meg a legérdekesebb plakátot, abból a legizgalmasabbnak tűnő prófétát, és olvassanak bele a könyvébe!

Függelék

Az ószövetségi kor dátumai (Jubileumi kommentár alapján):

A pátriarcha-kor: kb. 1750–1620.

Az egyiptomi tartózkodás: kb. 1620–1270.

Az exodus történt 1270 körül.

Józsué honfoglalása történt kb. az 1230/20-as években.

A bírák kora: kb. 1225–1025.

Saul királysága: kb. 1025–1010.

Dávid uralkodása: 1010–970.

Salamon uralkodása: 970–931.

A kettős királyság évszámai

Izráel		Júda	
I. Jeroboám	931–911	Roboám	931–914
Nádáb	911–910	Abija	914–912
Baasa	910–887	Ászá	912–872
Éla	887–886		
Zimri	886		
Omri	886–875		
Acháb	875–854	Jósáfát	872–848
Achazja	854–853		
Jórám	853–843	Jórám	848–843
		Achazja	843
Jéhu	843–815	Atalja	843–837
Jóacház	815–801	Jóás	837–800
Jóás	801–786	Amacja	800–772
II. Jeroboám	786–746	Uzzija	772–735
Zakariás	746		
Sallum	746	(Jótám, mint társuralkodó)	(748–735)
Menahem	746–737		
Pekahja	737–736	Jótám	735–733
Pekah	736–732	Acház	733–724
Hóseás	732–724	Hizkija	724–696
(Samária ostroma)	724–722		
		Manassé	696–641
		Ámon	641–639
		Jósiás	639–609
(Izráel asszír provincia)		Jóacház	609
		Jójákim	608–598
		Jójákin	598
		Cidkija	597–587

A babiloni fogságba vitel két nagy hulláma: 598 és 587.

Az első hazatérés a fogságból: 538.

Az új templom fölszentelése: 515.

Nehémiás hazatérése és restauráló tevékenysége: 445/4.

Ráhangelődés

A definíció alkotása jó feladat arra, hogy a prófétaság szerepéhez közelebb kerüljenek a diákok. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy mi mindent mondjon el a definíció!

Térjenek ki arra, hogy a próféta

- kinek a megbízásából,
- milyen helyzetben,
- milyen feladattal és
- mit végez!

C.: Illés próféta munkássága

Téma

Illés próféta történeti elhelyezése mellett életének egyes elemein keresztül a prófétaság megismertetése a cél annak minden örömeivel, de nehézségeivel együtt.

Vegyük figyelembe, hogy az életkori sajátosság kritikus volta miatt a csodatörténetek magyarázata nem feltétlenül célravezető! Ugyanakkor felhívhatjuk arra a figyelmet, hogy Isten gondviselése néha olyan eszközöket is használ, amelyek emberi ésszel nem megmagyarázhatóak. Érdeemes a diákokat emlékeztetni, hogy mi is teszünk olyan dolgokat, amelyek igaz, nem számítanak csodának, de utólag nem tudjuk megmagyarázni.

Téma feldolgozása

Illés történetének egy-egy szakaszát a diákok párokban, vagy arányos számban, kiscsoportban dolgozzák fel!

- Prófétai tevékenységének kezdetei
- Csodák, amelyekben Illés embereken segít
- Kármel-hegyi Isten-ítélet
- Illés üldöztetése
- Illés magánya
- Illés prófétai figyelmeztetése példázatban: Nábót szőlője
- Illés hatása az uralkodókra
- Illés felkeni utódát
- Illés elragadtatása
- Illés újszövetségi szerepe – konkordancia használatával

A téma feldolgozásához ajánlott a magyarázatos biblia használata, ahonnan a diákok további információkat is gyűjthetnek.

A feldolgozásra szánt idő max. 15 perc legyen, hogy legyen lehetőségük a csoportoknak egymással megosztani a megszerzett ismeretet. A saját beszámolójukban figyeljenek arra is, hogy az órai jegyzet elkészítéséhez emeljenek ki kulcsszavakat!

A beszámoló kezdődjön minden esetben a kulcsszavak ismertetésével, ez segíti a figyelem fenntartását!

A feldolgozással törekedjenek a diákok arra, hogy rövid összefoglalóval, de minél informatívabban ismertessék társaikkal az eseményeket! Minden csoport beszámolója után lehet tisztázó kérdéseket feltenni.

A beszámolók elkészítése során a többiek jegyzetet készítenek, amiben segítséget adnak az előzetesen elhangzott kulcsszavak.

Házi feladat

- A panaszlevél lehetőséget ad arra, hogy a diákok Illés példája alapján megfogalmazzassák akár hitbéli csalódásaikat is.
- A tankönyvből sokféle típusú feladatból válogathatunk: gyűjtőmunka (TK 98/3.) szövegértés, szövegértelmezés (TK 98/4.), fogalmazás (TK 98/8.)

XV. „Vigasztaljátok népemet!” – Fogságban – Asszír és babiloni fogság

Hangsúly

Isten vigasztaló Úr, akinek terve van az ember életével, és a próbatételeken keresztül is munkálkodik.

Valláspedagógiai szempontok és célok

Kognitív cél: A témával kapcsolatos alapvető ismeretek átadása fogság korának és eseményeinek megismertetése.

Affektív cél: A nehéz élethelyzetekben lévő érzelmek feltérképezése.

Pragmatikus cél: Az asszír és babiloni fogság összefüggéseinek diákokkal közös megkeresése Isten terve szempontjából.

Javasolt óravázlat

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság, éneklés 	közös munka
Motiváció és ráhangolás (5-6 perc)	<ul style="list-style-type: none"> A tankönyv motivációs feladata (TK 99.) Csoportmunka megbeszélése 	csoportos munka fűrtábra közös munka
Ismeretek átadása és feldolgozása (20-25 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Az asszír és babiloni fogság előzményinek és körülményeinek bemutatása. 	tanári előadás (térkép – TK. 104)
	<ul style="list-style-type: none"> A kapcsolódó igék szerint bontjuk a csoportokat - Zsoltárok 137, Jer 7, Jer 29, 2Kir 17 (TK 105.) 	közös munka

Reflektálás (10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> • Összegzés 	közös munka
Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> • Beszámoló készítése (TK 105/5.) és/vagy <ul style="list-style-type: none"> • Fogalmazás (TK 105/6.) 	egyéni munka

Ennek a korosztálynak vélhetően nincs saját élménye a fizikai értelemben vett fogsággal kapcsolatban. Esetleg családi történetek, illetve tanulmányaik kapcsán lehetnek bizonyos ismereteik. A tananyag feldolgozása során sokféle fogságélmény előkerülhet. Izrael népének történetén keresztül a diákok találkozhatnak azzal, hogy a választott nép és a mi személyes életünkben is számolni kell a fogsággal. Ez a fogság Isten eszköze Izrael számára és a mi számunkra is. Isten megengedi a fogságot az övéi életében, de nem hagyja magára választottait, sőt a szabadulást is elkészíti számukra.

Az Istennel való szembe helyezkedésnek, ellenállásnak mindig van következménye, ahogy a választott nép életében is volt. Erre vonatkozó figyelmeztetéseket Isten prófétáira bízta, amelyeket a nép nem vett komolyan.

A fogságot tágabb értelmezésbe is helyezhetjük, mint betegség, munkanélküliség, szenvedélybetegségek, függőség stb. Ezekkel a dolgokkal már biztosan találkoztak a fiatalok. Érzelmi érzékenységük révén ezért különösen is fogékonyak lehetnek a témára. Erre alapozva nagyon lényeges az alábbiak hangsúlyozása.

A hátat fordítás egy negatív dolog, mindenképpen következményt von maga után, ami szintén negatív. Isten ember kapcsolatára ez különösen érvényes. A következmény olykor keserves is lehet, nagyon mélyre is lehet jutni. Ebből való kijutás, szabadulás meghaladja az erőnket. Segítségre, szabadításra van szükségünk. Erre biztatja népét Isten prófétái által, és erre biztat Izrael történetén keresztül bennünket is.

A szeretet különböző megnyilvánulásai, ragaszkodás, különféle érzelmek kifejezése ebben a korban nagyon fontosak. Ezért a gondoskodást mint a szeretet megnyilvánulásának egyik legfontosabb kifejeződését könnyen megérthetik a diákok. Így nyitottak lehetnek Isten gondoskodó szeretetére is, amellyel már Izrael életének korábbi időszakát tanulmányozva is találkozhattak. A fogságban megélt isteni gondoskodás azonban egy másfajta istenképet adhat. A bünt Isten elítéli, ezért engedi a fogságot is népe életében, de ebben a helyzetben sem hagyja övéit magára. Ítélet és szeretet közti kapcsolat és különbség tisztázására rendkívül alkalmas ez a bibliai kor.

Óravázlat leírása

Ráhangolódás

A) Előre kiadott feladatként beszámolót készítenek a diákok egyéni kutatás alapján olyan rokon, vagy ismerős életéről, aki fogságban volt. /Akinek erre nincs lehetősége, használja az internetet: keressen ott beszámolót fogságélményről!/

A ráhangolódó feladat feldolgozását csoportokban javasoljuk.

A cél az előzetes felkészüléssel az, hogy a diákok felkutassanak olyan családtagot, vagy ismerőst, aki valamilyen fogságban volt, pl. hadifogság. Már ennek a feladatnak az elvégzése

is szolgálja témára való ráhangolódást. A felkészülésben és a beszámolásban is az események „átélése” kapcsán az érzelmi intelligencia fejlesztése, továbbá az identitástudat erősítése a cél. Fogalmazzák meg a személyes beszámolók alapján a közös pontokat, illetve a különbségeket!

B) Asszociációs feladat: mi jut eszetekbe a fogságról? Mindenki mond valamit a fogalommal kapcsolatban, esetleg fürtábrát (grafikai szervező, l. Kritikai gondolkodás fejlesztése c. könyv) is készíthetnek a diákok. A cél az, hogy minél több ismeretet, fogalmat meg tudjanak fogalmazni.

C) Van, amikor a fogságot az ember önmaga választja- l. pl. szenvedélybetegség. Ebben a feladatban az a cél, hogy rákészsüljenek a diákok arra, hogy számos esetben maga választja az ember a fogságot. Ennek átgondolására szükség lesz a témafeldolgozás kapcsán is.

A háromtípusú ráhangolódás külön is használható, de csoportonként is megvalósítható egy időben. Az időbeosztásra nagyon kell ügyelni, illetve arra, hogy az egyes feladattípusok időigény szempontjából nem feltétlenül egyeznek meg. Jó szervezéssel azonban ez a probléma is áthidalható.

Téma

A Kr.e. 6. században beteljesedtek azok az ítéletes próféciák, amelyekről talán a legerőteljesebben Jeremiáson keresztül szólt Isten. A nép végső elkeseredését mutatta, hogy Egyiptomban reménykedtek, az Úr templomában bíztak, kánaánita isteneket imádtak ahelyett, hogy bűnbánatot gyakorolva Istenhez fordultak volna.

Ez a kaotikus helyzet találkozott Nabukodneccar nagy hatalmi törekvéseivel, aki megtámadta az országot, elfoglalta azt, és Júdából egymás után több alkalommal is deportálta Babilonba a zsidókat. Ezzel a korról és történelmi eseménnyel foglalkozik ez a tanóra.

Témafeldolgozás

A témafeldolgozást csoportokban ajánljuk.

1. A ráhangolódásban már érintett gondolatok alapján próbálják a diákok definiálni a fogság fogalmát!

Milyen példákat tudunk felsorolni történelmi, mai politikai, hétköznapi, iskolai, családi életből?

Ebben segítség lesz az asszociációs feladat.

Ennek a korosztálynak különösen is fontos lehet a fogság és szabályok közötti kapcsolat kérdése. Fogság-e, ha szabályok vannak, illetve milyen következményei lehetnek a szabályok be nem tartásának? Ebben a fázisban már meg kell fogalmazódnia az engedelmesség- engedetlenség problematikájának is.

Ennek tükrében próbálják a megérdemelt és nem megérdemelt fogság kérdését a hétköznapi élet vagy saját tapasztalataik alapján megvitatni. Mi a különbség vagy egyezés a két élmény

között? Ebben az esetben arra ösztönözzük a diákokat, hogy bűncselekmény következtében átélt, illetve meg nem érdemelt fogság közötti különbséget meg tudják fogalmazni.

Milyen további kérdéseket vetnek fel ezek a helyzetek?

A témafeldolgozás kapcsán arra a kérdésre is keressük a választ, hogy a babiloni fogság megérdemelt vagy a meg nem érdemelt fogság kategóriájába tartozik-e.

Erről nyilván megoszlanak majd a vélemények.

Amennyiben van idő, hagyjuk a diákokat vitatkozni!

2. Fontos, hogy mindenképpen beszéljünk az Isten iránti engedelmesség, Istenhez való ragaszkodás, illetve engedetlenség, Istentől való eltávolodás témakörökről!

Cél a témafeldolgozásban eljutni arra, hogy - különösen is a babiloni fogság tükrében- a nép életében mit jelentett ez a kérdés: a nép engedetlensége vagy Istenhez való ragaszkodása. Az Istennel kötött szövetség megszegése, törvényszegés. Isten törvényének megszegése is következményeket von maga után Izrael népe életében, de a mi életünkben is.

A történetírások alapján fontos utalnunk arra, hogy a próféták által közvetített üzenet kapcsán egyre egyértelműbbé vált az a felismerés, hogy Júda eleste Isten ítéletét jelentette a nép számára, ez természetesen a fogságra is igaz.

Annak ellenére azonban, hogy más népek elvesztették politikai önállóságukat, a fogság kapcsán Izrael megőrizhette identitását annak köszönhetően, hogy Júda, egész Izraelt képviselve szenvedte el ezt az időszakot.

3. Zsoltárpéldák, vonatkozó prófétai könyvek szakaszai és a tankönyv idevonatkozó anyaga alapján fogalmazódjon meg, hogyan élte meg a fogságot Izrael népe!

Mit kellett feladniuk, milyen jogok sérültek? De arra is hívjuk fel a figyelmet, hogy Isten milyen új lehetőségeket engedett meg népének még a fogság idején is!

A kortörténeti háttér is segítségre van ennek tudatosításában. Itt kell arról is szót ejteni, miként reagált a nép a kulturális és vallási ráhatásokra, amelyek a fogság idején érték őket.

Beszéljük meg

1. Keressünk példákat a fogságra a mai hétköznapi életből!
2. Fogság mint próba: milyen próbatételeket élhetünk, élünk meg?
3. Hogyan munkálkodott Isten a nép életében a fogság által?
4. Hogyan munkálkodik Isten a próbatételekkel a mi életünkben?

Feladattár

A tankönyvben szereplő feladatokból egy vagy több kiválasztása és csoportos feldolgozása. Amennyiben a csoport, osztály csoportmunkában járatos, több feladatot is lehet választani. A csoportok párhuzamosan dolgozhatnak. A jó feladatválasztás és az idővel való gazdálkodás segít a téma elmélyítésében.

A tanulók csoportokban fogalmazzák meg: ítélet vagy lehetőség volt Izrael népe számára a fogság!

A csoportok fogalmazzanak meg érveket az egyik, illetve a másik szempont mellett, majd ütköztessék véleményüket!

Házi feladat

Beszámoló készítése (TK 105/5.)

Fogalmazás (TK 105/6.)

XVI. „Hogy felépítsem azt!” – Hazatérés a fogságból

Hangsúly

Istennel van lehetőség az újrakezdésre.

Valláspedagógiai szempontok és célok

Kognitív célok: A választott nép fogságból való hazatérésének és az újjáépítés lehetőségeinek és nehézségeinek a bemutatása.

Affektív célok: Az újrakezdéssel kapcsolatos szemléletmód-formálás mint Isten kegyelmi ajándékának a feltérképezése.

Pragmatikus célok: A diákok bátorítása arra, hogy összegyűjtsék és felismerjék, hogy Izrael népének milyen lehetőségeket és nehézségeket hozott a fogságból való hazatérés.

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none">Órakezdés, imádság, éneklés	közös munka
Motiváció és ráhangolás (5-6 perc)	<ul style="list-style-type: none">A tankönyv motivációs feladata (TK/69.)A csoportok a megbeszélése	csoportmunka közös munka
Ismeretek átadása és a feldolgozás Jelentésteremtés (20-25 perc)	<ul style="list-style-type: none">A kapcsolódó igék szerint bontjuk a csoportokat - Zsoltárok 126, Ezsdrás 1, Nehémiás 3 (TK 108.)	csoportmunka
Reflektálás (10 perc)	<ul style="list-style-type: none">Három csoport alakítása:<ol style="list-style-type: none">Gondolattérkép készítése (TK 108/1.)A hazatérők fogadtatása (TK 108/2.)Szervezői feladatok összegyűjtése (TK 108/3.)Összegzés	csoportmunka közös munka

Ahogy a fogság az Istennel való szembehelyezkedés következménye, a szabadulás a megtérés következménye. A fogságból, önerőből képtelenek vagyunk megszabadulni. Círusz-Izrael életében a fogságból való szabadulás eszköze volt. A mi életünkben is számos dolgot használ fel Isten. Fontos tudatosítani, hogy nincs következmény nélkül Istennek való hátat fordítás, a bibliai normáknak, Jézus tanításának való hátat fordítás.

Miután a fogságból magunktól nem vagyunk képesek megszabadulni, szükségünk van segítségre. Ezt az élményt megértik már a diákok, hiszen már találkoztak azzal, hogy erejüknek, képességeiknek határai vannak. Ez akkor is igaz, ha pont ez a korosztály igyekszik a határok leküzdésére, ill. vállalására. Ez a korosztályi adottság segíthet annak megértésére, hogy a mi szabadításunkra Isten Krisztust küldte, rá van szükségünk. Erre utalhat a lutheri imádság is: „erőnk magában mit sem ér.” Ahogy Isten elkészítette népe számára a szabadulást, úgy készítette el számunkra is azt Jézus Krisztusban.

A szabadulás élménye bizonyágtételre kell, hogy indítson bennünket. Ez a korosztály még közelebb van a gyermekkorhoz, mint az érett ifjúkorhoz, ezért szívesen osztják meg társaikkal élményeiket. A szabadulásélmény, a fogságból való szabadulás, az újrakezdés olyan gazdag érzelmeket, gondolatokat, tapasztalatokat hordozhatnak bennük, vagy hívhatnak elő, amelyek segítenek, segíthetnek a bizonyágtétel megfogalmazásában is.

Óravázlat leírása

Ráhangelődés

A) Játék-dramapedagógiai elem: Beszélő alkatrészek

(testnyelv értelmezése, fantázia, spontán beszéd fejlesztése, együttműködés egész csoportban)

A csoport megállapodik egy valóságos gépben, amely meghatározott feladatot vagy szolgáltatást lát el (pl. mosógép, porszívó, telefon, nyomdagép stb.). Mozdulatok és hangok segítségével hozzák létre a gépet. A gép elkészülte után nem egy narrátor magyaráz, a játszók maguk mondják el egyenként, hogy (mint részegység vagy alkatrész) mi a funkciójuk.

Beszélhetnek arról is, hogy milyen fontosak, milyen régóta végzik munkájukat, milyen formában vannak, hogyan boldogulnak a többiekkel, vannak-e sérüléseik, sérelmeik stb.

B) Művészeti alkotások a témával kapcsolatban:

Készüljünk a témára vonatkozó szemelvényekkel, képzőművészeti illetve zenei példákkal, vagy előzőleg házi feladatként is kiadhatjuk a diákoknak.

Források:

http://biblia.hu/az_oszovetseg_a_muveszetekben/hazateres_a_fogsagbol

<http://www.parokia.hu/lap/biblia-muzeum/cikk/mutat/jeruzsalem-tortenete-ii/>

https://www.youtube.com/watch?v=Fi_wrlQF8s

C) A napi hírekből is tájékozódhatunk a témáról: az alábbi forrás mai kutatások eredményeit és azok következtetéseit fogalmazza meg. Érdekességként kínálhatjuk ezt a lehetőséget, illetve magunk készülhetünk vele, azzal a kiegészítéssel, hogy mindenki tudatában van annak, hogy az internetes forrásokat megfelelő fenntartásokkal, hovatovább elővigyázatossággal kell kezelni.

http://www.hetek.hu/hit_es_ertekek/200712/nehemias_falai

Téma

A babiloni fogságból való szabadulás, vagyis hazatérés ténye is bizonyítja, hogy Isten a történelem Ura, mert a babiloni uralkodót Isten eszközként használja fel arra, hogy népe hazatérhessen. A hazatérés – ahogyan a deportálás is – több lépcsőben zajlott. A hazatérőket sokkolta az eléjük táruló látvány, hiszen az ország romokban hevert, a termőföldek műveletlenek voltak, nemcsak a templom és Jeruzsálem felépítése volt a kérdés, hanem az egész ország helyreállítása.

Témafeldolgozás

Rendkívül nehéz feladattal kellett szembenézniük a fogságból hazatérőknek. Amikor Samáriából segítséget ajánlottak fel, akkor ezt a Júdabeliek elutasították, mivel Samária kevert nép volt, nem őrizte meg a tisztaságát.

A fogságból hazatérő nép számára egyáltalán nem volt magától értetődő az, hogy mit jelent hazatérni. Hiszen némelyeknek „jobb” soruk volt a fogságban, sokan a fogságban születtek, ami azt is jelentette számukra, hogy a fogság az otthon. Beilleszkedtek a többségi társadalomba, mint ahogyan legszebb példaként áll előttünk Eszter királyné. A viszonylagos, részleges és időleges asszimiláció ellenére megőrizték a hitüket I. Sidrák, Misák és Abednegó. Azt is meg kell említenünk, hogy a 137. zsoltár tanúsága szerint megfogalmazódik a nép fájdalma Jeruzsálem és a szülőföldtől való távolság miatt. Ebben is megjelenik az alapvető élmény, miszerint a fogságban a hitük gyakorlásában korlátozva voltak. Hiányzott a templomi kultusz, az áldozatok bemutatása. A fogságból hazatérő nép tehát hordozta magában a szabadulás élményét, az újrakezdés, a lehetőség élményét, de a kétség és bizonytalanság érzése is az övék volt. A hazatéréshez való viszonyulás tehát igen megosztotta őket, éppúgy, mint a Júdába való visszatérés körülményei.

A téma feldolgozását csoportokban javasoljuk. Az alábbi kérdések határozzák meg az egyes csoportok feladatát. A csoportmunkához kínálunk fel különböző tanulási technikákat, grafikai szervezőt, a diákok kiválaszthatják, melyiket alkalmazzák. pl.: fürtábra, ötletbörze, kockázás stb. http://pedtamop412b.pte.hu/files/tiny_mce/File/KG1.pdf

A) Vajon miért nem fogadta a fogságban lévő zsidóság egységesen örömmel a hazatérés lehetőségét? Miért nem fogadta mindenki a hazatérőket szívesen? Itt feladat az otthon, haza fogalmának meghatározása.

B) Milyen feladatokat kell felvállalnia annak, aki gyülekezet szervez, templomot épít, épített?

C) Utaljunk vissza a drámapedagógiai játéokra: kinek milyen szerepe van egy egész nép életét meghatározó eseményben? Egyáltalán, milyen szerepek vannak ebben a történelmi helyzetben?

Rád mit bízott Isten a saját környezetében, gyülekezeti életben?

Ha van rá lehetőség – mert a diákok ügyesek a csoportmunkában –, a saját csoportban megfogalmazottakat „vigyék” a másik csoportba (mozaik módszer)!

A csoportok feladata egyben a hazatérés fázisainak tárgyalását is jelenti. Az egyes csoportok beszámolóját a közös témafeldolgozás követi. Fontos, hogy a témafeldolgozás kapcsán egyértelmű képet kapjanak a diákok a babiloni fogságból hazatérők helyzetéről. A tankönyv

és az ajánlott források alapján mutassuk be a nép vallási és politikai helyzetét, feladatait, nehézségeit, kétségeit! A csoportok által megválasztott kérdések, a téma saját élményű megközelítése vélhetően segít az aktualizálásban.

A) a zsidóság babiloni fogságból való hazatérésének lehetősége egyrészt ténylegesen az újrakezdés lehetőségét jelentette, másrészt viszont megosztotta a népet. A hitünkben megerősödnek, nem ért véget Izrael története, elérkezett az újrakezdés ideje. Voltak azonban csalódások is, hiszen a prófétai ígéretek beteljesedését nem látta a nép, a legszerényebb várakozások is alig teljesültek. Az elpusztult ország valósága sokakban keserű csalódást okozott. A zsidók nem sereglettek tömegével a Sion hegyére, a népek nem lettek az Úr tisztelői. A hazatértek hosszú időn át, bajokkal, nélkülözéssel, bizonytalansággal küszködtek, ínséges időket éltek (Aggeus 1,9). Az is jelentős nehézségeket okozott a nép számára, hogy hazatérve szembetalálták magukat az otthon maradtak érdekeivel. Gúnyolták a városépítő zsidókat, sőt megesett, hogy fegyverrel akarták a munkát lehetetlenné tenni. A helyzet elkésztető volt, csakugyan a „kicsiny kezdet” ideje volt ez, ahogyan Zakariás mondja (4,10). A hazatértek között nagy gazdasági, vagyoni ellentétek mutatkoztak, amelyek szintén távol tartják őket egymástól. Ez szintén súlyosan veszélyezteti az építkezés és újjászervezés munkáját. Nehémiás úgy segít ezen a válságos helyzeten, hogy általános elengedést hirdet, miszerint az adósok minden tartozását el kell engedni, és a visszaéléseket meg kell szüntetni. (Nehémiás 5,13)

B);C) A templomépítés ugyan elkezdődött, de abbamaradt a pusztaság létért, megélhetésért folytatott küszködés miatt.

A Júdába visszatért zsidóknak számos nehézséggel kellett megküzdeniük, és sok esetben ellenállással is találtak. Ezek az élmények fizikai és lelki értelemben is nagyon megnehezítették az újrakezdést. Megkapták tehát a hazatérés lehetőségét, visszatérhettek hazájukba, és ehhez minden segítséget meg is kaptak az uralkodótól, mégis sok bizonytalanságnak, kételkedésnek adtak teret a fent említett körülmények. Ez a viszonyulás nemcsak lelkileg terhelte meg a népet, rendítette meg hitüket, hanem egyértelműen hátráltatta az újrakezdést, beleértve a templomépítést is. Ezekben a nehéz időkben választott ki embereket, akik felhívást kaptak arra, hogy Istennek ezt az új tervét (hazatérés) segítsék, támogassák. Ez a konkrét feladat természetesen azt jelentette, hogy mindkettőjüket Isten vezetőül, bátorítóul adta a nép számára. Nehémiás személyes jó példaként állt a nép előtt, vallási reformokkal szolgálta a nép ügyét, amire szintén nagy szüksége volt a fogságból visszatérő népnek (vegyes házasságok, új szövetség, a szombat megtartása, bűnvallás stb). Ezsdrás pedig vallási vezetőként közvetíti Isten akaratát. Meghatározó feladatának tartotta a nép hazatérését. Ezek kapcsán kerülhet sor végül a templom és a város falainak megépítésére is, amellyel befejeződik a második honfoglalás.

A kortörténet és a háttér információk ismeretében lehet válaszokat keresni a feltett kérdésekre irányított beszélgetés formájában, közben aktualizálni a problémát az adott feladatokra vonatkozóan. Fogalmazzák meg a diákok az egyes szerepeket a bibliai történet, helyzet alapján és próbálják átültetni azokat a mai kor gyülekezeti, egyházi személyes kihívások, problémák, lehetőségek szintjére!

Cél, hogy a tanulók ismerjék a választott népnek ezt az időszakát, tudják ezt értelmezni, de fontos feladatunk annak tudatosítása, hogy a mai kor emberének, gyülekezetének, egyházának is van konkrét feladata a megújulásban, az újraépítésekben, amikben sosincs egyedül, mert Istennek mindig vannak választott eszközei fogság és hazatérés idején, akik példák a helytállásban, akiken keresztül Isten vezeti népét és Ő az, aki épít.

Ez didaktikailag azt jelenti, hogy a két utóbbi csoporttal együtt dolgozhatunk, hiszen nagyon nehéz a két témát külön kezelni. Amennyiben jól tud dolgozni a csoport, és van idő a két feladattípus külön tárgyalására, akkor természetesen külön is feldolgozható.

Nagyon lényeges, hogy a diákok a feladatmegoldás során megfogalmazott válaszokra, esetleg kérdésekre való visszacsatolásként kapjanak megfelelő ismereteket a bibliai korról, az adott helyzetről. Ha jól sikerült a ráhangolódás, és a csoportok az adott kérdések mentén elég motiváltan dolgoznak, maguk is képesek lesznek az összefüggések megfogalmazására. Ellenkező esetben ez tanári feladat. Nagyon ügyeljünk mindvégig a jó időbeosztásra épülő feladatstruktúrára, és mindvégig legyen gondunk a tanári irányításra!

Feladattár

Zárásként, a reflektálás fázisában az elhangzottak alapján készítsenek a diákok csoportjaikkal gondolattérképet, vagy írhatnak tudósítást" a hazatérésről (annak egyes részeiről).

A két téma összefoglalásaként a következő feladatot ajánljuk példaként:

C) A meghatározás alapján kell kitalálni a személyt, akár csoportos játékként (a csoportok felváltva húznak meghatározást, helyes válaszáért jutalom- rabolni lehet)

FORDÍTVA IS LEHET:

D) Neveket húznak, és el kell mondani, ki volt ő.

E) Össze kell párosítani a neveket a meghatározásokkal.

F) Tetszőleges számú meghatározás kiosztható. A diákok egyenként vagy 2-3 fős csoportokban próbálnak ráismerni a leírás alapján egy személyre, aki a témakörrel kapcsolatos. A nevek a táblára vannak ragasztva. Mindenki /minden csoport elviszi azt, amelyik szerinte az övé - ha úgy véli, az övét más már elvitte, meg kell győzni egymást.

Nyolc évesen lett király, nagy reformer volt, Megiddónál esett el.	Jósiás
Sok furcsát álmódott, kemencéje forró volt, Babilonba vitette a foglyokat.	Nabukadneccar
Dánielék az ő uralkodása alatt kerültek fogságba.	Jójákim
Feladta Jeruzsálemet a babiloniaknak.	Jójákim
Megmentette népét, amikor hívatlanul a király elé járult.	Eszter
Jeruzsálem falainak építője a hazatérés után.	Nehémiás
Hazaengedte a zsidókat, visszaadta az elhurcolt templomi edényeket is.	Círusz

Vezetésével új szövetséget kötöttek a visszatértek az Úrral, a vegyesházasságokat felbontották.	Ezsdrás
Józsue főpappal együtt kezdték meg a templom újjáépítését.	Zerubbábel
Haggeus kortársa, könyve 8 látomást is tartalmaz.	Zakariás
A hazatérés prófétája, rajta keresztül szólt az Isten Zerubbábelhez.	Haggeus
Az ő főpohárnoka volt Nehémiás.	Artaxerxes
Perzsa nagykirály, a hazatérő zsidók anyagi és politikai támogatója, nevét a gazdagság jelzője.	Dáriusz
Idegenben írnok, álmfejtő, hitéért orozlánok között éjszakázott.	Dániel
Fiatalon lett próféta, jövendöléseinek nem sokan örültek. Látomásban mandulavesszőt és gőzölgő üstöt is látott.	Jeremiás